

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-12/21-09/30

URBROJ: 65-21-02

Zagreb, 1. travnja 2021.

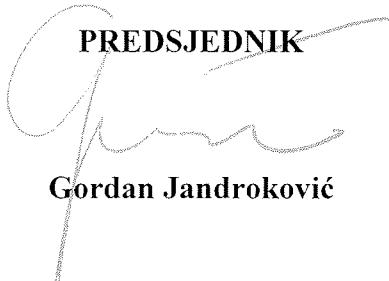

Hs**NP*021-12/21-09/30*65-21-02*Hs

ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA RADNIH TIJELA

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Izvještaj o radu obveznih mirovinskih fondova kojima upravlja ERSTE d.o.o. društvo za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima za 2020. godinu, te zajednički "Izvještaj o radu obveznih mirovinskih fondova za 2020. godinu*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbom članka 150. Zakona o obveznim mirovinskim fondovima ("Narodne novine", broj 19/14, 93/15, 64/18, 115/18 i 58/20), dostavio ERSTE d.o.o. društvo za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, aktom od 31. ožujka 2021. godine.

PREDSJEDNIK
Gordan Jandroković

**ERSTE d.o.o. –
društvo za upravljanje
obveznim i dobrovoljnim
mirovinskim
fondovima**

Ivana Lučića 2a
10000 Zagreb
www.ersteplavi.hr

T +385 (0)1 48 77 377
F +385 (0)1 48 77 370

Upisano kod Trgovačkog suda u
Zagrebu pod MBS: 080407542

Matični broj: 01585711

OIB: 49659289650

IBAN: HR9724020061100096428

Poslovna banka:

Erste&Steiermärkische Bank d.d.

Temeljni kapital 82.354.600,00 kn,
uplaćen u cijelosti

Uprava: P. Vlaić, N. Ivanović, S. Fekete Klemen

Predsjednik Nadzornog odbora:

REK GUNJACIĆA HRVATSKA

**HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6**

Primljeno: 31-03-2021

Kneževijska mjeseca	Odg. jed.
021-12/21-09/30	67
Odgođeni broj	
Pril.	Vrij.

REPUBLIKA HRVATSKA

HRVATSKI SABOR

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

Trg Sv. Marka 6
10 000 ZAGREB

**Erste d.o.o. društvo za upravljanje obveznim i
dobrovoljnim mirovinskim fondovima,**

Ivana Lučića 2a,
10 000 ZAGREB

31. ožujka 2021.g.

Hs**NP021-12/21-09/30/325-21-01**Hs

**Predmet: Izvještaj o radu obveznih mirovinskih fondova kojima upravlja Erste d.o.o.
društvo za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima**

Poštovani,

temeljem čl. 150. Zakona o obveznim mirovinskim fondovima (Narodne novine br.: 19/14, 93/15, 64/18, 115/18, 58/20) (dalje u tekstu: **Zakon**), te Poslovnika Hrvatskoga sabora, ovime dostavljamo Izvještaj o radu obveznih mirovinskih fondova kojima upravlja Erste d.o.o. društvo za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, i to za:

- ERSTE PLAVI OBVEZNI MIROVINSKI FOND KATEGORIJE A, Ivana Lučića 2a, Zagreb, OIB: 29597039090;
- ERSTE PLAVI OBVEZNI MIROVINSKI FOND KATEGORIJE B, Ivana Lučića 2a, Zagreb, OIB: 37688683890;
- ERSTE PLAVI OBVEZNI MIROVINSKI FOND KATEGORIJE C, Ivana Lučića 2a, Zagreb, OIB: 09163883050.

Dodatno, uz Izvještaj o radu obveznih mirovinskih fondova dostavljamo izvještaj o radu obveznih mirovinskih fondova za 2020. godinu zajednički pripremljen od mirovinskih društava koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima u Republici Hrvatskoj.

Erste d.o.o.- društvo za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima

Petar Vlaić
Predsjednik Uprave

ERSTE d.o.o.
društvo za upravljanje obveznim
i dobrovoljnim mirovinskim fondovima
ZAGREB

Senka Fekete Klemen
član Uprave

ERSTE PLAVI
Mirovinski fondovi

**ERSTE d.o.o. –
društvo za upravljanje
obveznim i dobrovoljnim
mirovinskim
fondovima**

Ivana Lučića 2a
10000 Zagreb
www.ersteplavi.hr

Uprava: P. Vlaić, N. Ivanović,
S. Fekeža Klemen

T +385 (0)1 48 77 377
F +385 (0)1 48 77 370

Besplatni info telefoni:
0800 50 55
0800 31 31 31
info@ersteplavi.hr

Upisano kod Trgovačkog suda u
Zagrebu pod MBS: 080407542
Matični broj: 01585711
OIB: 49659289650
IBAN: HR9724020061100096428
Poslovna banka:
Erste&Steiermärkische Bank d.d.
Temeljni kapital 82.354.600,00 kn,
uplaćen u cijelosti
Uprava: P. Vlaić, N. Ivanović, S. Fekeža
Klemen
Predsjednik Nadzornog odbora:
K. Gunjača

IZVJEŠTAJ O RADU

ERSTE PLAVIH OBVEZNIH MIROVINSKIH FONDOVA ZA 2020. GODINU

Sadržaj:

1.	UVOD	1
2.	OPĆI PODACI O FONDOVIMA.....	1
2.1	Odnosi s članovima obveznih mirovinskih fondova.....	1
2.2	Upravljanje imovinom fondova	2
2.3	Upravljanje rizicima.....	3
2.4	Financijska pismenost	3
2.5	Naknade	3
3.	MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE	5
3.1	Makroekonomsko okruženje u RH u 2019. i ulaganja fondova.....	5
3.2	Globalno makroekonomsko okruženje u 2019.....	7
4.	ERSTE PLAVI OBVEZNI MIROVINSKI FOND KATEGORIJE A	8
5.	ERSTE PLAVI OBVEZNI MIROVINSKI FOND KATEGORIJE B	13
6.	ERSTE PLAVI OBVEZNI MIROVINSKI FOND KATEGORIJE C	20

ERSTE d.o.o. – društvo za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, Ivana Lučića 2a, Zagreb, MBS: 080407542, OIB: 49659289650 (dalje u tekstu: Društvo), temeljem članka 150. Zakona o obveznim mirovinskim fondovima (Narodne novine br.:19/14, 93/15, 64/18, 115/18, 58/20) (dalje u tekstu: Zakon), u ožujku 2020. g., upravljajući ERSTE PLAVIM OBVEZNIM MIROVINSKIM FONDOM KATEGORIJE A, Ivana Lučića 2a, Zagreb, OIB: 29597039090, ERSTE PLAVIM OBVEZNIM MIROVINSKIM FONDOM KATEGORIJE B, Ivana Lučića 2a, Zagreb, OIB:37688683890 i ERSTE PLAVIM OBVEZNIM MIROVINSKIM FONDOM KATEGORIJE C, Ivana Lučića 2a, Zagreb, OIB: 09163883050; sastavlja ovaj

IZVJEŠTAJ O RADU

ERSTE PLAVIH OBVEZNIH MIROVINSKIH FONDOVA

1. UVOD

Prema članku 150. Zakona o obveznim mirovinskim fondovima (NN 19/14, 93/15, 64/18, 115/18, 58/20) mirovinska društva imaju obvezu Hrvatskom saboru podnijeti izvještaj o radu mirovinskih fondova. Izvještaj o radu obvezna su podnijeti do kraja prvog tromjesečja tekuće godine za prethodnu godinu. Kako odredbama Zakona nije propisan obvezni sadržaj izvještaja, Erste d.o.o. društvo za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima najvažnije dijelove poslovanja fondova podijelilo je u šest točaka te mu prilaže zajednički izvještaj o poslovanju obveznih mirovinskih fondova u 2020. godini. Revidirana finansijska izvješća za sva tri fonda objavljaju se do 30. travnja 2021. na web stranici Društva www.ersteplavi.hr.

U uvodnom dijelu poziva se na odredbe Zakona koje propisuju obvezu izvještavanja, zatim se u dijelu Opći podaci govori o odnosu s članovima, upravljanju imovinom fondova, upravljanju rizicima, naknadama, kategorijama fonda te se na kraju daje pregled okruženja u 2019. godini u kojem su naši fondovi poslovali. Pojedinačni pregled poslovanja svakog pojedinog fonda prikazan je u točkama od broja četiri do broja šest. Rezultati poslovanja iznose se kroz imovinu pod upravljanjem, broj članova, profil rizičnosti, prinose te ostale pokazatelje poslovanja.

2. OPĆI PODACI O FONDOVIMA

Mirovinsko društvo odgovorno je članovima mirovinskih fondova za uredno i savjesno obavljanje poslova popisanih Zakonom, propisima donesenim na temelju Zakona i statutom mirovinskog fonda. U slučaju da mirovinsko društvo ne obavi ili propusti obaviti poslove ili dužnosti predviđene ovim Zakonom ili statutom, mirovinsko društvo odgovara za štetu članovima fonda koja je nanesena imovini mirovinskog fonda.

Društvo upravlja s tri obvezna mirovinska fonda, dva otvorena i pet zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. Predmet izvještavanja su obvezni mirovinski fondovi, njihovi rezultati i poslovanje u 2020. godini. Revisor Društva i fondova u 2020. godini bio je PWC Hrvatska d.o.o.

2.1 Odnosi s članovima obveznih mirovinskih fondova

Članom obveznog mirovinskog fonda može postati svaka osoba koja ispunjava uvjete propisane Zakonom o mirovinskom osiguranju, te Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima. Osiguranik može biti član mirovinskog fonda kategorije A, ako je do dana ispunjenja starosnih uvjeta za stjecanje prava na starosnu mirovinu prema zakonu koji uređuje mirovinsko osiguranje ostalo 10 i više godina. Osiguranici koji imaju više od 5 godina do ostvarivanja prava na mirovinu mogu biti članovi fonda B dok članovi fonda kategorije C mogu biti svi osiguranici.

Ako je osiguranik član mirovinskog fonda kategorije B na dan kada ispuni uvjete, odnosno ima manje od 5 godina do ostvarivanja prava na starosnu mirovinu, Središnji registar će ga rasporediti u mirovinski fond kategorije C.

Sukladno Zakonu i statutu fondova članovi fondova imaju sljedeća prava:

- pravo na prijenos iznosa na računu člana fonda u mirovinsko osiguravajuće društvo po izboru člana ostvarivanjem prava na mirovinu;
- pravo na istup iz fonda i prijelaz u drugi obvezni fond pod upravljanjem drugog Društva uz naknadu u skladu sa Zakonom, uz uvjete, postupke i na način određen Zakonom;
- pravo na istup iz fonda i prijelaz u obvezni fond druge kategorije pod upravljanjem Društva bez naknade, uz uvjete, postupke i na način određen Zakonom;
- pravo na istinito izvješćivanje o vrijednosti fonda i iznosu na svom računu;
- član obveznog mirovinskog fonda koji je po svom izboru pristupio u obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje, može istupiti iz tog osiguranja s danom ostvarivanja prava na mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, i Zakonu;
- ostala prava zajamčena Zakonom.

Sredstva na osobnom računu člana mirovinskog fonda ne mogu biti predmet ovrhe ili osiguranja protiv člana mirovinskog fonda niti dio njegove stečajne ili likvidacijske mase. Ta sredstva također ne mogu biti predmetom ovrhe ili osiguranja protiv depozitara ili bilo koje druge osobe niti ulaze u stečajnu ili likvidacijsku masu depozitara ili bilo koje druge osobe.

Sredstva na osobnom računu člana mirovinskog fonda ne mogu se dati u zalog niti prenijeti u korist ikoga drugoga. Svaka takva radnja ništetna je.

Ukoliko član Fonda privremeno prestane uplaćivati doprinose u fond, on ostaje punopravni član fonda u koji je uplaćivao doprinose i ima sva prava kao i drugi članovi Fonda.

Društvo nastoji učiniti dostupnim sve relevantne podatke i informacije te u tu svrhu izrađuje Informativni prospekt, statut fonda, dodatne informacije o fondu, te tromjesečna i revidirana godišnja izvješća. Svi navedeni dokumenti dostupni su na mrežnoj stranici Društva www.ersteplavi.hr, dok se svaki pojedini od navedenih dokumenta osim na mrežnoj stranici Društva može dostaviti, objaviti ili učiniti dostupnim, ukoliko je isto propisano Zakonom i na temelju Zakona donesenim propisima.

Društvo je dužno, kada je to moguće, na svojim mrežnim stranicama objaviti svaki pravni i poslovni događaj u vezi s Društvom kada se radi o događajima koji bi mogli značajno utjecati na poslovanje mirovinskog fonda.

Na zahtjev člana Fonda Društvo je dužno dostaviti odnosno učiniti dostupnim i dodatne informacije o limitima koji se primjenjuju na području upravljanja rizicima fonda, postupcima koji se koriste u tu svrhu, kao i o promjenama u rizičnosti i prinosima osnovnih vrsta finansijskih instrumenata u koje je uložena imovina fonda ukoliko je isto propisano Zakonom i na temelju Zakona donesenim propisima.

Društvo je dužno usvojiti i objaviti statut i Informativni prospekt u elektronskom obliku na mrežnim stranicama Društva te u jednim dnevnim novinama koje se prodaju na cijelom teritoriju ili pretežito na teritoriju Republike Hrvatske ili u tiskanom obliku, besplatno stavljen javnosti na raspolaganje u službenim prostorijama mirovinskog Društva i na prijemnim mjestima Središnjeg registra osiguranika.

2.2 Upravljanje imovinom fondova

Društvo upravlja imovinom mirovinskih fondova sukladno Zakonu i statutu savjesno i s dužnom pažnjom sa svrhom povećanja vrijednosti imovine fonda uz uvažavanje načela sigurnosti, razboritosti i opreza te smanjenja rizika raspršenošću ulaganja. Imovina mirovinskih fondova povjerava se na pohranu i administriranje depozitaru. Depozitar obavlja navedene poslove sukladno Zakonu i na temelju potpisanih ugovora s mirovinskim Društvom. Depozitar je dužan imovinu svakog pojedinog fonda odijeliti od imovine ostalih fondova, imovine depozitara i ostalih klijenata te mirovinskog Društva, te kontrolirati da li se imovina mirovinskog fonda uključuje u skladu s definiranim ciljevima, odredbama Zakona i drugih važećih propisa te statuta. Depozitar je odgovoran mirovinskom društvu i članovima mirovinskog fonda za gubitak imovine, za pričinjenu štetu ako ne obavlja ili nepravilno obavlja poslove predviđene ugovorom i zakonom.

2.3 Nadzor nad poslovanjem depozitara, Središnjeg registra osiguranika, mirovinskih fondova i mirovinskih društava obavlja Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga (dalje u tekstu: Agencija).Upravljanje rizicima

U okviru kontrolnih funkcija Društvo je uspostavilo sveobuhvatan i učinkovit sustav upravljanja rizicima za mirovinsko Društvo i mirovinske fondove. Propisanim dokumentima definirana je strategija, utvrđena je organizacija te sustav utvrđivanja, procjene, mjerena i upravljanja svim trenutnim i potencijalnim rizicima s kojima se susreću Društvo i fondovi. Cilj efikasnog sustava upravljanja rizicima je njegovo smanjenje na prihvatljivu razinu koju je moguće kontrolirati i koja će fondovima omogućiti maksimiziranje dobiti i minimiziranje rizika te usklađenosti s važećim zakonskim propisima i internima aktima, sukladno načelima ulaganja pojedinog fonda. Funkciju upravljanja rizicima obnaša odjel za nadzor i kontrolu rizika, uz ovaj odjel djeluje i odbor za limite. Pored toga, Uprava Društva i svi zaposlenici unutar Društva prihvaćaju svijest i kulturu odnošenja prema rizicima koja obuhvaća pažljivo pripremljene politike i procedure, kvalitetne ljudske resurse, pouzdanu tehnologiju, visok stupanj integriteta podataka, analitičke metode i sustave iskustvo i sposobnost prosudbe.

2.4 Financijska pismenost

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima iz prosinca 2018. godine mirovinskim društvima uveo je obvezu dio prihoda svake godine ulagati u osnaživanje financijske pismenosti građana Republike Hrvatske o individualnoj kapitaliziranoj štednji. Uvidjevši važnost financijske pismenosti, Društvo već duži niz godina samostalno i kroz Udrugu društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava (UMFO) ulaže u promicanje i osnaživanje financijske pismenosti hrvatskih građana kroz razne projekte.

Tijekom 2020. godine Društvo je donijelo i započelo provoditi strategiju provođenja aktivnosti usmjerenih na osnaživanje financijske pismenosti. Strategija se u 2020. godini provodila pretežno online/digitalnim kanalima koji uključuju mrežne stranice Društva, vlastiti Youtube kanal, outdoor digitalne oglase i digitalnu marketinšku kampanju sa kanalima, koji su prikazivali 7 novih kratkih videa s pojašnjnjem osnovnih pojmove o obveznim i dobrovoljnim fondovima. Također je za potrebe digital out of home (DOOH) oglašavanja izrađeno 11 kratkih kviz pitanja vezanih uz teme iz 7 kratkih videa.

Na mrežnim stranicama Društva kreirana je i posebna podstranica „Kako se vrše isplate“ koja sadrži detaljne informacije o načinima isplate dobrovoljne mirovinske štednje. Stranica je nadograđena informativnim kalkulatorom izračuna mirovine putem fonda i kratkim edukativnim videom o isplatama.

Uz vlastite projekte financijske pismenosti, Društvo je u 2020. godini aktivno sudjelovalo u ostvarivanju projekata UMFO koji su opisani u Zajedničkom izješču obveznih mirovinskih fondova u RH u prilogu ovom materijalu.

2.5 Naknade

Mirovinsko društvo radi pokrića svojih troškova može zaračunati ulaznu, upravljačku i izlaznu naknadu. Društvo je u 2020. godini obračunalo i naplatilo slijedeće naknade:

- ulazna naknada iznosila je 0,5% od uplaćenih doprinosa;
- upravljačka naknada iznosila je 0,300%;
- Izlazna naknada naplaćuje se u prve tri godine članstva prilikom promjene Društva za upravljanje. Ako se radi o promjeni u prvoj godini članstva naknada iznosi 0,8 posto od ukupne imovine na osobnom računu člana, u drugoj godini 0,4 posto, a u trećoj 0,2 posto.

Članovi mogu jednom godišnje promijeniti kategoriju mirovinskog fonda i to samo unutar istog mirovinskog društva te samo u kalendarskom mjesecu u kojem su rođeni.

Prihodi Društva po osnovu naknade u 2020. godini navedeni su prema kategorijama fondova u tabeli 1.

Tabela 1

2020.	ulazna naknada	upravljačka naknada	izlazna naknada
fond kategorije A	191.657	400.583	55
fond kategorije B	4.980.136	45.313.944	34
fond kategorije C	134.124	2.184.609	0
ukupno	5.305.917	47.899.136	89

- Imovina mirovinskog fonda može biti terećena i za naknadu platitu depozitaru te za troškove, provizije ili pristojbe vezane uz stjecanje ili prodaju imovine mirovinskog fonda, uključujući i troškove radi zaštite odnosno očuvanja imovine. Depozitar fondova OTP banka d.d. u 2020. godini obračunava je naknadu po stopi od 0,022%. Nastavlja se trend smanjenja stopa naknada za članove mirovinskih fondova, pa je upravljačka naknada smanjena za 11% u usporedbi s 2019. godinom.

3. MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE

3.1 Makroekonomsko okruženje u RH u 2020. i ulaganja fondova

Nakon 2019., kada je rast hrvatskog bruto domaćeg proizvoda iznosi 2,9%, kriza uzrokovana Covid-19 virusom je imala devastirajući utjecaj na hrvatsko gospodarstvo te je realan pad BDP-a na godišnjoj razini u 2020. iznosi 8,4%. Ograničenja u prometu roba i usluga, pogotovo u dijelu turističkog prometa, su u velikoj mjeri smanjila osobnu potrošnju u Republici Hrvatskoj ali i na inozemnim tržištima te su dovela i do smanjenih investicija. Pad ostvarenog broja noćenja od 55,3% te broja dolazaka turista od 64,2% su značili i manje prihode od turizma te su bili i jedan od značajnijih uzroka pada osobne potrošnje od 6,4%. Smanjena gospodarska aktivnost i potreba za osiguravanjem likvidnosti su negativno utjecali na nove investicije, pogotovo od strane poduzeća, koje su u 2020. smanjene za 2,9%. Pad izvoza robe (-2,3%) uslijed smanjene inozemne potražnje i pad uvoza (-8,6%) uslijed smanjene domaće potražnje su doveli do smanjenja manjka u robnoj razmjeni u 2020. za 18,5% u odnosu na 2019. godinu te je isti iznosi 7,9 mlrd. EUR. Pokrivenost uvoza izvozom u 2020. je porasla na 65,2% (sa 60,9% u godini ranije).

Pozitivan utjecaj na barem djelomično smanjivanje negativnog utjecaja pandemije je imala državna potrošnja koja je u 2020. povećana za 2,0%. Dodatan utjecaj na stabilizaciju gospodarstva su imale i mjere za zadržavanje zaposlenosti kojima je rast stope nezaposlenosti ograničen na 1,2 postotna boda, odnosno prosječna registrirana stopa nezaposlenosti je u 2020. iznosi 9,0% u odnosu na 7,8% u 2019. Unatoč poboljšanju u zadnjih nekoliko godina kao jedan od glavnih problema hrvatskog tržišta rada vidimo i dalje vrlo nisku stopu zaposlenosti dobne skupine 20-64 godine koja je, primjerice, prema podacima Eurostata krajem 2019. (zadnji dostupni podaci) prosječno u Europskoj uniji iznosi 73,1% dok je u RH iznosi 66,7% odnosno 1,5 postotnih bodova više nego u godini prije.

Ograničen rast nezaposlenosti te mjere državne pomoći su utjecale i na rast prosječne plaće unatoč padu gospodarske aktivnosti. Nominalna prosječna bruto plaća je u 2020. porasla za 2,5% u odnosu na prethodnu godinu dok je prosječna neto plaća istovremeno porasla za 2,7%.

Rast prosječnih plaća i ograničen rast nezaposlenosti su imali pozitivan utjecaj na rast kredita stanovništvu koji su na razini bankarskog sustava u 2020. porasli za 2,3% na 136,2 mlrd. kn. Stambeni krediti su zabilježili najznačajniji rast (+8,2%), pod utjecajem državnih subvencija, dok su gotovinski nemamjenski krediti pod utjecajem neizvjesnosti zbog pandemije u odnosu na kraj 2019. niži za 1,3%.

Rast kredita gospodarstvu na 86,3 mlrd. kn ili +5,3% u odnosu na kraj 2019. rezultat je uglavnom potreba za osiguravanjem likvidnosti, ugovorenih moratorija i restrukturiranja kredita te potreba za financiranjem obrtnog kapitala.

U nešto manjem obujmu nego sektor usluga, pad je 2020. zabilježio i sektor proizvodnje roba. Industrijska proizvodnja na razini 2020. je zabilježila pad od 3,4% i to prvenstveno uslijed pada proizvodnje trajnih proizvoda za široku potrošnju (-14,1%), netrajnih proizvoda za široku potrošnju (-6,4%), intermedijarnih proizvoda (-1,9%), energije (-1,4%) te kapitalnih proizvoda (-0,2%).

Sektor u kojem je Covid-19 kriza u 2020. imala nešto manji negativni utjecaj je u svakom slučaju građevinski sektor. Rast obujma građevinskih radova u prvih jedanaest mjeseci 2020. od 3,9% te prepostavljen rast obujma građevinske djelatnosti u narednim godinama na osnovu obnove potresom pogodjenih područja i velikih infrastrukturnih projekata financiranih europskim novcem bi trebali imati pozitivan utjecaj na rast gospodarskih subjekata iz ovog sektora. Dodatan pozitivan utjecaj na profitabilnost sektora ima rast cijena stambenih nekretnina koje su od siječnja do rujna 2020. porasle za 8,1% potaknute vrlo niskim kamatnim stopama kao i nastavkom subvencija za stambene kredite.

Izostanak deviznog priljeva od turizma je izazvao reakciju HNB-a s ciljem očuvanja tečaja kune tako da su provođenjem deviznih intervencija bruto međunarodne pričuve pale s 18,6 mlrd. EUR krajem 2019. na 17,3 mlrd. EUR do polovice 2020. Kasnijom stabilizacijom stanja pričuve su porasle na 18,9 mlrd. EUR do kraja 2020. Utjecaj na rast deviznih rezervi je imao i valutni swap s ECB-om kojim je HNB-u omogućena zamjena kuna za euro u protuvrijednosti od 2 mlrd. EUR. Stabilizaciji tečaja je u velikoj mjeri pomogao i ulazak RH u Europski tečajni mehanizam (ERM II) te određivanje ciljanog tečaja od 7,5345 kn za EUR koji bi se trebao primjenjivati prilikom uvođenja eura kao sredstva plaćanja u RH.

Pogoršanje gospodarske situacije u 2020. je dovelo do ostvarenja proračunskog deficitu opće države koji je rebalansom u studenom za 2020. planiran na razini od 8% BDP-a. Rast deficitu i pad BDP-a bi trebali dovesti do rasta udjela javnog duga u BDP-u koji je za kraj 2020. planiran na razini od 87,3% odnosno 14,5 postotnih bodova više nego krajem 2019. Ukupan javni dug RH je krajem studenog 2020. iznosio 327,8 mlrd. kn odnosno 35,3 mlrd. kn više nego krajem 2019.

Podizanje kreditnog rejtinga od strane rejting agencije Moody's sredinom studenog 2020. za jedan stupanj na Ba1 indicira uvjerenje kreditnih agencija o prolaznosti krize uzrokovane koronavirusom već tijekom 2021. S&P je u rujnu 2020. potvrđio kreditni rejting Hrvatske 'BBB-/A-3' uz stabilne izglede, a krajem godine je to učinio i Fitch, koji je potvrđio dugoročni kreditni rejting Hrvatske 'BBB-' uz stabilne izglede.

Zadržavanje hrvatskog kreditnog rejtinga na investicijsku razinu te vrlo visoke razine likvidnosti kako u hrvatskom tako i u europskom financijskom sektoru i dalje imaju pozitivan utjecaj na opću razinu kamatnih stopa u hrvatskom gospodarstvu.

Tijekom 2020. mirovinski fondovi su nastavili aktivno ulagati na hrvatskom tržištu kapitala. Uz to su kreirali velik dio potražnje za državnim obveznicama, mirovinski fondovi su dionice svih značajnijih hrvatskih kompanija uvrštenih na Zagrebačku burzu aktivno stjecali i kroz uobičajenu burzovnu trgovinu.

Krajem veljače 2020. na domaćem tržištu kapitala su izdane tri tranše obveznica s dospijećima 2025. godine (kunska u iznosu od 5 mlrd. kn s kamatnom stopom od 0,25%), 2034. godine (indeksirana na euro u iznosu od 4 mlrd. kn s kamatnom stopom od 1,00%) i 2040. godine (s valutnom klauzulom u iznosu od 800 mil. EUR s kamatnom stopom od 1,25%). Fondovi pod upravljanjem Erste d.o.o. su sudjelovali u primarnom izdanju indeksiranih obveznica u iznosu od 36,3 mil. EUR i primarnom izdanju obveznica s valutnom klauzulom u iznosu od 69,7 mil. EUR.

Početkom svibnja 2020. izdana je obveznica s valutnom klauzulom dospijeća 2027. godine u iznosu od 1,45 mlrd. EUR uz kupon od 0,75%. Fondovi pod upravljanjem Erste d.o.o. su sudjelovali u primarnom izdanju obveznica s valutnom klauzulom u iznosu od 187,4 mil. EUR.

U lipnju 2020. izdana je međunarodna eurska obveznica dospijeća 2031. godine u iznosu od 2,0 mlrd. EUR uz prinos od 1,64%. Fondovi pod upravljanjem Erste d.o.o. su sudjelovali u primarnom izdanju u iznosu od 4,9 mil. EUR.

Sredinom 2020. izdana je treća tranša domaća kunska obveznice dospijeća 2026. godine u iznosu od 2,5 mlrd. kn uz prinos od 0,85% i druga tranša domaće kunske obveznice dospijeća 2028. godine u iznosu od 2,6 mlrd. kn uz prinos od 0,94%. Fondovi pod upravljanjem Erste d.o.o. su sudjelovali u izdanju treće tranše domaće kunske obveznice dospijeća 2026. godine u iznosu od 308,0 mil. kn i druge tranše domaće kunske obveznice dospijeća 2028. godine u iznosu od 597,9 mil. kn.

Erste Plavi mirovinski fondovi su u prosincu 2020. na inicijalnoj javnoj ponudi kupili 732.864 dionice CIAK Grupe d.d. čime su stekli 3,71%-tni udio u kompaniji. Ulaskom u vlasničku strukturu percipirano perspektivne i rastuće kompanije fondovi po upravljanjem Erste d.o.o. ujedno doprinose i razvoju hrvatskog tržišta kapitala odnosno atraktivnosti istog kao budućeg načina prikupljanja kapitala za hrvatske kompanije.

Tijekom 2020. u više navrata i za različite fondove pod upravljanjem Društva su na Zagrebačkoj burzi stjecane dionice AD Plastika d.d., Atlantic Grupe d.d., Adris Grupe d.d., Arene Hospitality Group d.d., Čakovečkih mlinova d.d., Podravke d.d., Turisthotela d.d. i Plave Lagune d.d. Istovremeno su prodavane dionice HT-a d.d., Ericsson Nikole Tesle d.d., Dalekovoda d.d. i Saponie d.d.

Prodaje i kupnje dionica su izvršene u skladu s tržišnim okolnostima i usvojenim strategijama upravljanja imovinom fondova.

Fondovi pod upravljanjem Erste d.o.o. na 31.12.2020.. imaju udio veći od 10% u sljedećim izdavateljima dionica:

Izdavatelj	Udio u izdavatelju
PROFESSIONAL ENERGY D.D.	50,00%
JADRAN D.D.	31,38%
KONČAR - ELEKTROINDUSTRIJA D.D.	15,89%
SUNCE HOTELI D.D.	15,63%
PODRAVKA D.D.	10,63%

3.2 Globalno makroekonomsko okruženje u 2020.

Poslovanje mirovinskih fondova u 2020. godini bilo je dominantno pod utjecajem COVID-19 krize te kasnijih mjera donesenih od strane vlada odnosno centralnih banaka u najvećim svjetskim ekonomijama koje su imale pozitivan utjecaj na oporavak finansijskih tržišta. Gotovo sva najveća svjetska gospodarstva su u 2020. zabilježila pad aktivnosti tako da je primjerice pad njemačkog BDP-a u 2020. iznosio 4,9%, francuskog 8,2%, britanskog 9,9% dok je BDP SAD-a smanjen za 3,5%. Jedina veća svjetska ekonomija koja je u 2020. ostvarila rast je bila Kina koja je među prvim zemljama stavila pandemiju pod kontrolu tako da je ukupan rast kineskog BDP-a u 2020 iznosio 2,3%.

Pad prinosa mirovinskih fondova u prvoj polovici 2020. godine je u velikoj mjeri nadoknađen u drugoj polovici 2020. na osnovu oporavka dioničkih tržišta te pada prinosa kako na svjetske tako i na hrvatske državne obveznice. Globalna recesija uzrokvana Covid-19 virusom je u 2020. dovela do globalnog monetarnog i fiskalnog stimulansa bez presedana u povijesti. Unatoč značajno povećanim proračunskim deficitima, akcije centralnih banaka i preplavljanje tržišta likvidnošću je dovelo do pada prinosa na obveznice kako najsigurnijih izdavatelja (prinos na njemački 10y Bund je smanjen sa -0,19% na -0,57% a američki 10y Treasury sa 1,92% na 0,91%) tako i percipirano rizičnijih zemalja kao što je RH (prinos na euroobveznicu dospijeća 2030. je smanjen sa 0,73% na 0,51%). Otkupi državnih i korporativnih obveznica od strane centralnih banaka, moratoriji na kredite poslovnih subjekata i stanovništva, mjere pomoći kompanijama s ciljem zadržavanja zaposlenosti te izravne novčane pomoći stanovništvu u SAD-u su samo neke od mjera koje su utjecale na povratak optimizma na tržišta. Rast S&P500 indeksa u 2020. od 16,3%, Nasdaq Composite indeksa od 43,6%, Nikkei225 indeksa od 16,0% te DAX indeksa od 3,4% odražava očekivanja o pozitivnom utjecaju navedenih mjera u 2021. te kasnijim godinama. Pozitivna očekivanja investitora podržavaju i promjene u vanjskoj politici pojedinih zemalja, pogotovo očekivano smirivanje napetosti u odnosima između Kine i SAD-a.

Kao jednu od opasnosti vezanih uz mogući rast kamata vidimo povećano finansijsko opterećenje za zemlje s već prije prisutnom visokom razinom javnog duga koji je i dodatno povećan uslijed pandemije. Pad gospodarskih aktivnosti koji je ujedno značio i smanjene prihode državnog proračuna te potreba za vrlo visokim odljevima iz proračuna usmjerenim na poticanje gospodarstva i pomoći najugroženijim subjektima je značila daljnje povećanje deficitu odnosno rast javnog duga ionako visokozaduženih europskih zemalja. Iako je tolerancija europskih institucija u pogledu povećanog deficitu i javnog duga pojedinih država u trenutnoj krizi značajno povećana, smatramo da će nakon završetka pandemije biti potrebno primijeniti monetarnu i fiskalnu politiku koja će uravnotežiti javne financije.

Stope inflacije su u ovom trenutku još uvijek na izrazito niskim razinama, unatoč rastu cijena pojedinih dobara te izuzetno visokoj likvidnosti finansijskog sustava koji indiciraju mogućnost većih stopa inflacije u srednjem roku. Iako vodeće svjetske centralne banke najavljiju zadržavanje sadašnje razine kamatnih stopa u idućih nekoliko godina, pojačana inflacija bi mogla izvršiti pritisak prema ranijem podizanju kamatnih stopa uz negativne posljedice na dio ulaganja s fiksnim prinosom ali i na dionička tržišta.

4. ERSTE PLAVI OBVEZNI MIROVINSKI FOND KATEGORIJE A

4.1 Osnivanje i početak poslovanja

Erste Plavi obvezni mirovinski fond kategorije A osnovan je 30. svibnja 2014. godine i počeo je s radom 21. kolovoza 2014. godine.

4.2 Poslovanje fonda u 2020. godini

Fond A namijenjen je članovima koji imaju više od 10 godina do mirovine te imaju veću sklonost prihvaćanja rizika s ciljem ostvarivanja većih priloga u budućnosti. Investicijski cilj fonda je rast uloženih novčanih sredstava na dulji rok, umjerenog agresivnom strategijom ulaganja, radi osiguranja mirovinskih davanja članovima fonda. Investicijski cilj ostvaruje se pretežnim ulaganjem u dužničke vrijednosne papire, vlasničke vrijednosne papire i udjele u UCITS fondove sukladno ograničenjima ulaganja iz Zakona, podzakonskih akata i statuta. Fond kategorije A minimalno 30% neto imovine ulaže u obveznice Republike Hrvatske, članice EU ili OECD zemalja, a maksimalno 65% neto imovine može biti uloženo u dionice izdavatelja iz Republike Hrvatske, članica EU ili OECD zemalja. Minimalno 40% imovine fonda mora biti uloženo u kunske instrumente ili instrumente koji se namiruju u hrvatskoj kuni.

Prikaz deset najvećih pozicija pokazuje da se najviše ulagalo u hrvatske vrijednosne papire, kao i prošle godine, a promatrano po klasama najzastupljenije su obveznice Republike Hrvatske, a zatim dionice, Atlantic Grupe, Petrola, Plave lagune i Podravke.

Finacijski instrument	Udio u NAV-u
MF INDEX 2034 (H34BA, HRRHMFO34BA1, RH)	5,52%
CROATIA 2027 (CROATI 3 03/20/27, XS1428088626, RH)	5,23%
MFKN 2029 (H297A, HRRHMFO297A0, RH)	4,27%
MF 2040 (H403E, HRRHMFO403E6, RH)	3,83%
CROATIA 2025 (CROATI 3 03/11/25 , XS1117298916, RH)	3,59%
ATLANTIC GRUPA (ATGR, HRATGRRRA0003, ATLANTIC)	2,83%
PETROL (PETG SV, SI0031102153, Petrol d.d.)	2,64%
PLAVA LAGUNA (PLAG, HRPLAGRA0003, Plava laguna d.d.)	2,61%
CROATIA 2028 (CROATI 2.7 06/15/28, XS1713462668, RH)	2,34%
PODRAVKA (PODR, HRPODRRA0004, Podravka d.d.)	2,23%

4.3 Članstvo i imovina pod upravljanjem

Obvezni mirovinski fond kategorije A povećao je broj članova na 21.065 u 2020. godini (2019:8.324) kao posljedica zakonskih promjena, gdje taj broj predstavlja 25,2% tržišnog udjela mjereno brojem članova u toj kategoriji. U istom razdoblju uplaćeno je 38.132 tisuće kuna što je utjecalo na porast imovine fonda na 161.342 tisuće kuna (2019: 120.121 tisuća kuna).

4.4 Vrijednosni papiri koji su vrednovani metodom procjene u fondu kategorije „A“

Finacijski instrumenti koji se nalaze u portfeljima mirovinskih fondova procjenjuju se po fer vrijednosti, ako se njima trguje na aktivnom tržištu. Ovisno o vrsti vrijednosnih papira, za fer vrijednost uzima se ili prosječna cijena trgovanja ponderirana količinom vrijednosnih papira ili zadnja cijena trgovanja. Cijene se uzimaju sa službenih finansijsko-informacijskih servisa. Aktivno tržište određeno je pravilnikom Hanfe, a ovisi o broju trgovinskih dana nekog vrijednosnog papira s iznosom većim od neke određene granice.

U slučaju da se finacijskim instrumentima ne trguje na aktivnom tržištu prema propisanim kriterijima tj. uvjetima za aktivno tržište, isti se vrednuju tehnikama procjene. Tehnike procjene mogu biti:

- tržišni pristup koji se temelji na tržišnim cijenama usporedivih finansijskih instrumenata,
- prihodovni pristup koji je temeljen na sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih novčanih tokova,

- pristup temeljen na imovini koji podrazumijeva metode procjene koje se temelje na knjigovodstvenoj ili neto unovčivoj vrijednosti imovine,
- pristup temeljen na modelu koji podrazumijeva metode procjene putem određenog modela za vrednovanje finansijskih instrumenata.

Odabir metode procjene pojedinog finansijskog instrumenta ovisi o prevladavajućim okolnostima vezanim uz isti te dostupnosti podataka za pojedinu metodu procjene, a moguća je i uporaba kombinacije bilo koje od prethodno navedene tehnike procjene. Tablica prikazuje vrijednosne papire koji su vrednovani metodama procjene.

Vrijednosni papir	Naziv vrijednosnog papira	Procijenjena vrijednost	Datum procjene	Metoda procjene
LKRI	LUKA RIJEKA	27,7764	31.12.2020.	Procjena Društva
HRELEC 5 7/8 10/23/22	HEP 2022 USD	109,1155	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
H247E	MF 2024	119,9910	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H403E	MF 2040	97,6830	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H257A	MFKN 2025	118,8170	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H297A	MFKN 2029	114,1690	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
3ZGH	ZAGREBAČKI HOLDING 2023	99,9625	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa

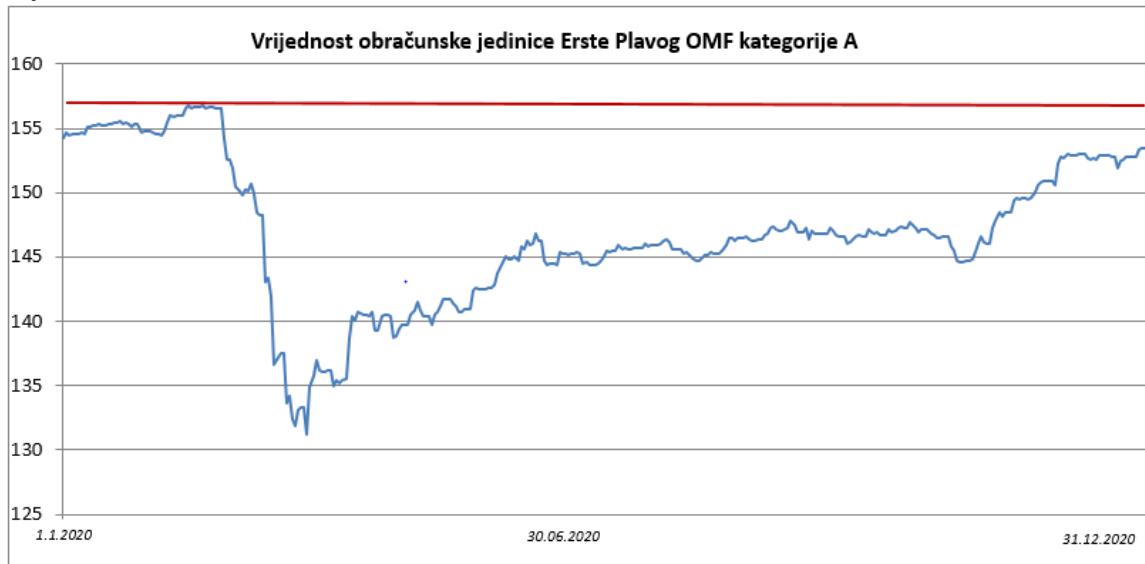
4.5 Prinos mirovinskog fonda kategorije A

OMF A	
Prinos za prethodnih godinu dana	-0,46%
Doprinos prinosu:	
Državne obveznice	0,49%
Alternativni fondovi	0,02%
Instrumenti tržišta novca	0,0%
Korporativne obveznice	-0,05%
Dionice	-0,78%
Potraživanja, obveze, naknade	-0,16%

Prosječni godišnji prinos od osnutka mirovinskog fonda	6,97%

2020. pandemijska godina bila je izuzetno teška za globalna, ali i hrvatska tržišta. Godina je započela nastavkom rasta iz 2019. godine, da bi već sredinom prvog kvartala tržišta potonula nezabilježenom mjerom, i preko 30%. Dok se američko tržište oporavilo do kraja godine, europska tržišta se još nisu vratila na razine prije pandemije. Ukupan utjecaj dionica na portfelj fonda bio je negativnih 0,78%. Pozitivni doprinos prinosu imale su državne obveznice s 0,49% i alternativni fondovi s 0,02%, gdje su državne obveznice također imale pad vrijednosti u trenutku udara krize, kojeg su do kraja godine nadoknadile.

Alternativni fondovi su klasa imovine čija kretanja vrijednosti općenito nisu korelirana s kretanjima vrijednosti ostalih klasa imovine.

4.6 Profil rizičnosti

Ulaganje u fondove predstavlja preuzimanje određenih rizika od strane članova fondova. Općenito, rizik je vjerojatnost ili mogućnost da prinos od ulaganja bude nezadovoljavajući ili negativan. Rizici povezani s ulaganjem fonda variraju ovisno o financijskim instrumentima u koje se ulaže budući da svako ulaganje nosi skup različitih rizika, kao što su tržišni, kreditni i drugi oblici rizika. Zbog fluktuacije vrijednosti financijskih instrumenata u portfelju fonda član fonda snosi rizik pada vrijednosti njegovog ulaganja u fond.

Profil rizičnosti fonda proizlazi iz strategije ulaganja fonda, a posljedica je ciljane strukture ulaganja fonda i sklonosti fonda prema riziku te karakteristike instrumenata u koje se imovina fonda ulaže.

Sklonost fonda riziku ograničena je sustavom ograničenja definiranih Zakonom, prospektom fonda ili internim aktima Društva.

1. STRUKTURA ULAGANJA PREMA VRSTAMA INSTRUMENATA

Vrsta imovine	Udio 2019	Udio 2020
Dionice i dionički fondovi	51,62%	58,89%
Obveznice	44,74%	35,02%
Alternativni fondovi	0,00%	0,13%
Instrumenti tržišta novca, depoziti i novčani fondovi	0,00%	4,22%
Sredstva na računu, potraživanja i obveze	3,63%	1,74%
Ukupno	100,00%	100,00%

2. GEOGRAFSKA STRUKTURA ULAGANJA

Država	Udio 2019	Udio 2020
Hrvatska	73,15%	62,59%
Austrija	0,69%	0,00%
Njemačka	1,46%	4,85%
Španjolska	0,24%	0,00%
Francuska	2,34%	2,66%
Italija	2,41%	0,48%

Japan	0,60%	0,00%
Luksemburg	2,12%	6,12%
Slovenija	5,73%	6,14%
SAD	11,26%	12,97%
Irska	0,00%	2,45%
Švicarska	0,00%	0,24%
Belgija	0,00%	0,27%
Rumunjska	0,00%	1,23%
Ukupno	100,00%	100,00%

3. STRUKTURA ULAGANJA PREMA GOSPODARSKIM SEKTORIMA

Gospodarski sektor	Udio 2019	Udio 2020
Telekomunikacije	3,45%	2,28%
Potrošna dobra, ciklička	13,36%	12,72%
Potrošna dobra, neciklička	10,38%	9,10%
Financije	6,44%	7,18%
Fondovi	9,95%	21,32%
Država	41,59%	32,84%
Industrija	3,58%	2,29%
Ostalo	3,75%	5,85%
Informacijska tehnologija	1,89%	1,37%
Komunalne usluge	5,62%	2,41%
Energija	0,00%	2,64%
Ukupno	100,00%	100,00%

4. STRUKTURA ULAGANJA PREMA VALUTAMA

Prema čl. 129. ZOMF min 40% neto vrijednosti imovine fonda kategorije A mora biti uloženo u imovinu kojom se trguje ili koja se namiruju u valuti u kojoj se isplaćuju mirovine, što je i ispunjeno:

Valuta	Udio 2019	Udio 2020
HRK	56,94%	71,04%
EUR	29,73%	18,16%
USD	13,33%	10,55%
CHF	0,00%	0,25%
GBP	0,00%	0,00%
Ukupno	100,00%	100,00%

5. POKAZATELJI RIZIČNOSTI FONDA

EPOMF A	
Tržišni rizik fonda ¹	5,72%
SRRI pokazatelj stupnja rizika (1-7) ²	4
Rizik fonda u odnosu na MIREX A ³	1,11
Modificirana duracija fonda	1,92

1*Tržišni rizik fonda predstavlja ocjenu varijabilnosti kretanja obračunskih jedinica mirovinskog fonda izraženu na godišnjoj razini, a navedena brojka pokazuje koliko se odstupanje od prosječnog prinosa fonda može očekivati. Izračun je napravljen temeljem tjednih prinosa od početka rada fonda, analizirana vrijednost.

2*SRRI pokazatelj stupnja rizika kategorizira rizičnost mirovinskog fonda na skali od 1 (najmanji rizik) do 7 (najveći rizik). ESMA smjernice za izračun pokazatelja rizičnosti

3* Izračun je napravljen na temelju tjednih prinosa od početka rada fonda.

Modificirana duracija mirovinskog fonda je ocjena rizika ulaganja u dužničke vrijednosne papire, tj. očekivane promjene vrijednosti mirovinskog fonda u slučaju promjene kamatnih stopa.

6. PROFIL RIZIČNOSTI FONDA

Vrsta rizika	Očekivani utjecaj	Utjecaj na dan 31.12.2020.
Tržišni rizik		
Cjenovni rizik	VRLO VISOK	VRLO VISOK
Kamatni rizik	UMJEREN	NIZAK
Tečajni rizik	VRLO VISOK	UMJEREN
Kreditni rizik		
Rizik izdavatelja	UMJEREN	UMJEREN
Rizik suprotne ugovorne strane	NIZAK	NIZAK
Rizik koncentracije	UMJEREN	UMJEREN
Rizik namire	VRLO NIZAK	VRLO NIZAK
Rizik likvidnosti		
Rizik likvidnosti imovine	NIZAK	NIZAK
Rizik novčanog tijeka	NIZAK	NIZAK

Na dan 31. prosinca 2020. sve vrste rizika imaju manji ili jednak izmjereni utjecaj na fond od očekivanog utjecaja.

7. LIKVIDNOST FONDA

U 2020. godini iz fonda kategorije A isplaćeno je 3.809.764 kn prema slijedećim vrstama isplata:

Vrsta isplate	Iznos
Odlazak u fond druge kategorije pod upravljanjem Društva	2.746.681
Odlazak u drugi fond pod upravljanjem drugog društva	925.561
Smrt člana	137.522
UKUPNO	3.809.764

Navedene isplate iz fonda adekvatno su pokrivene uplatama doprinosa (38.132.212).

Maksimalni iznos isplata u 2021. godini zbog prelaska u fond kategorije B u narednih godinu dana, procijenjen prema vrijednosti obračunske jedinice na 31.12.2020. je 2.585.463 kn.

Procijenjeni iznos uplata članova u fond kategorije A u sljedećih godinu dana je 71,74 milijuna kn, tako da će obveze po osnovi isplata biti u potpunosti zadovoljene, te ne postoji potreba za korektivnim djelovanjem prema imovini fonda radi ispunjenja budućih obveza fonda.

5. ERSTE PLAVI OBVEZNI MIROVINSKI FOND KATEGORIJE B

5.1 Osnivanje i početak poslovanja

Erste Plavi obvezni mirovinski fond osnovan je 05. studenoga 2001. godine i počeo je s radom 30. travnja 2002. godine. Uvođenjem obveznih mirovinskih fondova kategorije A, B, C u 2014. godini Erste Plavi obvezni mirovinski fond postaje fond kategorije B.

5.2 Poslovanje fonda u 2020. godini

Investicijski cilj obveznog mirovinskog fonda kategorije B je rast vrijednosti uloženih novčanih sredstava na srednji rok, umjereno konzervativnom strategijom ulaganja, radi osiguranja isplate mirovinskih davanja članovima fonda. Investicijski cilj se ostvaruje pretežitim ulaganjem u dužničke vrijednosne papire, vlasničke vrijednosne papire i udjele UCITS fondova, sukladno ograničenjima ulaganja iz Zakona, podzakonskih akata i statuta fonda.

Fond kategorije B minimalno ulaže 50% neto imovine u obveznice Republike Hrvatske, članica EU ili OECD zemalja, a maksimalno 40% neto imovine može biti uloženo u dionice izdavatelja iz Republike Hrvatske, članica EU ili OECD zemalja. Minimalno 60% imovine fonda mora biti uloženo u kunske instrumente ili instrumente koji se namiruju u hrvatskoj kuni.

Fond B mogu izabrati članovi koji imaju više od 5 godina do mirovine te imaju umjerenu sklonost riziku. Prvih deset pozicija fonda prema udjelu u neto imovini investirano je u obveznice Republike Hrvatske.

Finansijski instrument	Udio u NAV-u
MF 2027 (H275E, HRRHMFO275E8, RH)	8,80%
MFKN 2026 (H26CA, HRRHMFO26CA5, RH)	5,87%
MF INDEX 2034 (H34BA, HRRHMFO34BA1, RH)	5,24%
MF 2022 (H227E, HRRHMFO227E9, RH)	5,13%
CROATIA 2030 (CROATI 2 3/4 01/27/30, XS1713475306, RH)	5,06%
MFKN 2028 (H282A, HRRHMFO282A2, RH)	3,76%
CROATIA 2025 (CROATI 3 03/11/25 , XS1117298916, RH)	3,58%
MFKN 2025 (H257A, HRRHMFO257A4, RH)	3,44%
MF 2040 (H403E, HRRHMFO403E6, RH)	3,02%
CROATIA 2027 (CROATI 3 03/20/27, XS1428088626, RH)	2,57%

5.3 Članstvo i imovina obveznog mirovinskog fonda kategorije B

U odnosu na 2019. godinu (336.875) broj članova Erste Plavih obveznih mirovinskih fondova kategorije B u 2020. godini spustio se na 334.035 članova fonda. Tržišni udio fonda kategorije B na dan 31. prosinca 2020. godine, mjerjen brojem članova, iznosio je 17,35%. Tijekom godine u fond B uplaćeno je 991.021 tisuće kuna te je imovina povećana na 15.884.479 tisuća kuna (2019: 15.234.599 tisuća kuna).

5.4 Vrijednosni papiri koji su vrednovani metodom procjene u fondu kategorije „B“

Vrijednosni papir	Naziv vrijednosnog papira	Procijenjena vrijednost	Datum procjene	Metoda procjene
3ATG2	ATLANTIC 2025	99,9196	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
3DLK2	DALEKOVOD 2030 EUR	58,2254	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
3DLK	DALEKOVOD 2030 HRK	53,4739	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
GRNL	GRANOLIO	0,0000	31.12.2020.	Procjena Društva
HRELEC 5 7/8 10/23/22	HEP 2022 USD	109,1155	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
HTPK	HTP KORČULA	82,7955	31.12.2020.	Procjena Društva
LKRI	Luka Rijeka d.d.	27,7764	31.12.2020.	Procjena Društva
MGMA-R-B	MAGMA B	0,0000	31.12.2020.	Procjena Društva
H227E	MF 2022	110,3020	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H247E	MF 2024	119,9910	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H275E	MF 2027	101,1620	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H403E	MF 2040	97,6830	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H327A	MF INDEX 2032	123,8650	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H34BA	MF INDEX 2034	98,1360	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H217A	MFKN 2021	101,5620	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H222A	MFKN 2022	102,6350	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H257A	MFKN 2025	118,8170	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H26CA	MFKN 2026	122,7150	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H282A	MFKN 2028	116,3490	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom

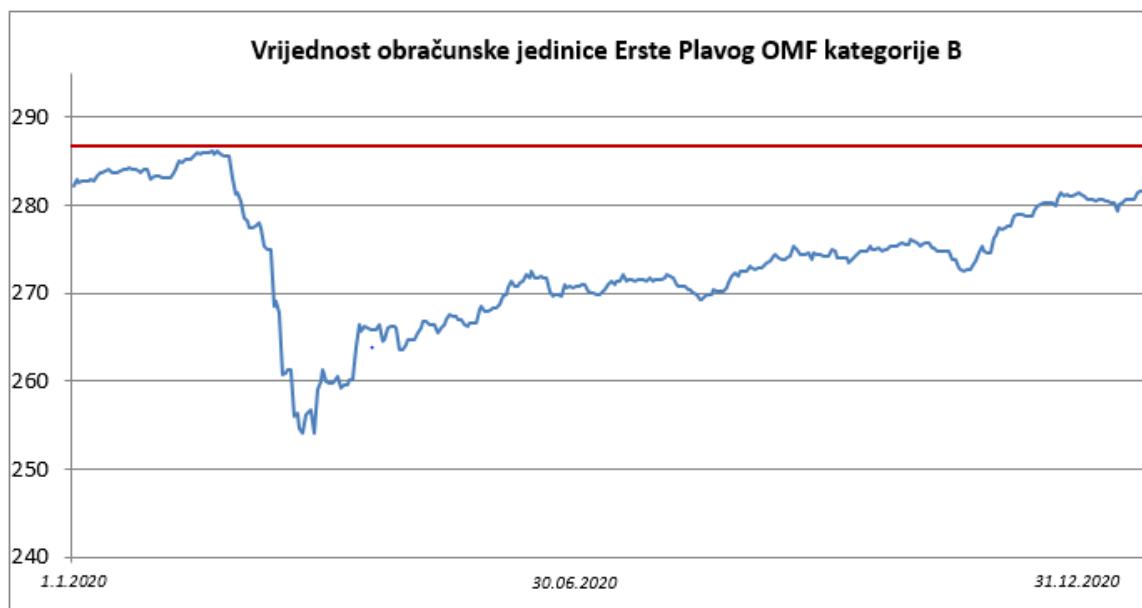
				financijsko-informacijskom servisu
MELR SV	Mercator poslovni sistem	18,0322	31.12.2020.	Procjena Društva
MRUL	Meritus ulaganja d.d.	759,3997	31.12.2020.	Procjena Društva
NOVALJ 3.65 11/19/29	NLB 11_2029	91,9802	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
NOVALJ 4.2 05/06/29	NLB 2029	103,5261	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
DLPR	PROFESSIONAL ENERGIA	364,6989	31.12.2020.	Procjena Društva
3ZGH	ZAGREBAČKI HOLDING 2023	99,9625	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa

Vrijednosni papir	Naziv vrijednosnog papira	Procjenje na vrijednost	Datum procjene	Metoda procjene
3ATG2	ATLANTIC 2025	99,9196	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
3DLK2	DALEKOVOD 2030 EUR	58,2254	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
3DLK	DALEKOVOD 2030 HRK	53,4739	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
GRNL	GRANOLIO	0,0000	31.12.2020.	Procjena Društva
HRELEC 5 7/8 10/23/22	HEP 2022 USD	109,1155	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
HTPK	HTP KORČULA	82,7955	31.12.2020.	Procjena Društva
LKRI	Luka Rijeka d.d.	27,7764	31.12.2020.	Procjena Društva
MGMA-R-B	MAGMA B	0,0000	31.12.2020.	Procjena Društva
H227E	MF 2022	110,3020	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom financijsko-informacijskom servisu
H247E	MF 2024	119,9910	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom financijsko-informacijskom servisu
H275E	MF 2027	101,1620	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom financijsko-informacijskom servisu
H403E	MF 2040	97,6830	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom financijsko-informacijskom servisu
H327A	MF INDEX 2032	123,8650	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom financijsko-informacijskom servisu
H34BA	MF INDEX 2034	98,1360	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom financijsko-informacijskom servisu
H217A	MFKN 2021	101,5620	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom financijsko-informacijskom servisu
H222A	MFKN 2022	102,6350	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom financijsko-informacijskom servisu
H257A	MFKN 2025	118,8170	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom financijsko-informacijskom servisu
H26CA	MFKN 2026	122,7150	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom financijsko-informacijskom servisu
H282A	MFKN 2028	116,3490	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom financijsko-informacijskom servisu
MELR SV	Mercator poslovni sistem	18,0322	31.12.2020.	Procjena Društva
MRUL	Meritus ulaganja d.d.	759,3997	31.12.2020.	Procjena Društva
NOVALJ 3.65 11/19/29	NLB 11_2029	91,9802	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
NOVALJ 4.2 05/06/29	NLB 2029	103,5261	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
DLPR	PROFESSIONAL ENERGIA	364,6989	31.12.2020.	Procjena Društva
3ZGH	ZAGREBAČKI HOLDING 2023	99,9625	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa

5.5 Prinos obveznog mirovinskog fonda kategorije B

OMF B	
Prinos za prethodnih godinu dana	-0,22%
Doprinos prinosu:	
Državne obveznice	0,53%
Alternativni fondovi	-0,03%
Korporativne obveznice	-0,04%
Dionice	-0,17%
Instrumenti tržišta novca	-0,24%
Potraživanja, obveze, naknade	-0,27%
Prosječni godišnji prinos od osnutka mirovinskog fonda	5,70%

Najveći doprinos prinosu donijele su državne obveznice s 0,53%. zbog gore spomenutog rekordnog rasta dioničkih tržišta u svijetu i Republici Hrvatskoj. Ostale klase imovine u ovoj kriznoj godini odmogle su prinosu fonda, i to alternativni fondovi za 0,03%, korporativne obveznice za 0,04%, dionice za 0,17% i instrumenti tržišta novca za 0,24%.

5.6 Profil rizičnosti fonda Erste Plavi OMF kategorije „B“

Ovaj fond je pretežito obveznički, sa 65% državnih obveznica u portfelju. Disperzija rizika napravljena je po gospodarskim sektorima te zemljopisno prema državama. Zemljopisno, najviše imovine uloženo je u Republiku Hrvatsku i to 79%, zatim slijede države EU i SAD, a u podjeli prema gospodarskim sektorima prevladava državni sektor s obzirom da se radi o prenosivim dužničkim vrijednosnim papirima. Iz prvih deset pozicija ulaganja fonda vidljivo je da su najzastupljenije obveznice Republike Hrvatske.

1. STRUKTURA ULAGANJA PREMA VRSTAMA INSTRUMENATA

Vrsta imovine	Udio 2019	Udio 2020
Dionice i dionički fondovi	33,58%	35,51%
Obveznice	64,50%	61,58%
Alternativni fondovi	1,05%	1,24%
Instrumenti tržišta novca, depoziti i novčani fondovi	0,00%	0,63%
Sredstva na računu, potraživanja i obveze	0,88%	1,04%
Ukupno	100,00%	100,00%

2. GEOGRAFSKA STRUKTURA ULAGANJA

Država	Udio 2019	Udio 2020
Hrvatska	79,53%	76,52%
Njemačka	2,68%	3,24%
Španjolska	0,27%	0,00%
Francuska	2,18%	1,70%
Italija	1,97%	0,61%
Luksemburg	1,95%	3,49%
Slovenija	4,71%	4,46%
SAD	5,85%	7,86%
Japan	0,86%	0,00%
Irska	0,00%	1,05%
Danska	0,00%	0,00%
Švicarska	0,00%	0,28%
Rumunjska	0,00%	0,59%
Belgija	0,00%	0,19%
Ukupno	100,00%	100,00%

3. STRUKTURA ULAGANJA PREMA GOSPODARSKIM SEKTORIMA

Gospodarski sektor	Udio 2019	Udio 2020
Telekomunikacije	1,67%	2,31%
Potrošna dobra, ciklička	5,87%	5,18%
Potrošna dobra, neciklička	3,71%	4,27%
Energija	1,45%	3,27%
Financije	5,79%	6,12%
Fondovi	11,88%	13,05%

Država	61,53%	58,76%
Industrija	2,09%	1,78%
Ostalo	0,88%	1,67%
Informacijska tehnologija	1,09%	1,49%
Komunalne usluge	4,05%	2,11%
Ukupno	100,00%	100,00%

4. STRUKTURA ULAGANJA PREMA VALUTAMA

Prema čl. 129. ZOMF min 60% neto vrijednosti imovine fonda kategorije B mora biti uloženo u imovinu kojom se trguje ili koja se namiruju u valuti u kojoj se isplaćuju mirovine, što je i ispunjeno:

Valuta	Udio 2019	Udio 2020
HRK	63,50%	67,59%
EUR	25,65%	21,70%
USD	10,85%	10,43%
CHF	0%	0,28%
Ukupno	100,00%	100,00%

5. POKAZATELJI RIZIČNOSTI FONDA

EPOMF B	
Tržišni rizik fonda ¹	3,96%
SRRI pokazatelj stupnja rizika (1-7) ²	3
Rizik fonda u odnosu na MIREX B ³	1,29
Modificirana duracija fonda	2,1

¹*Tržišni rizik fonda predstavlja ocjenu varijabilnosti kretanja obračunskih jedinica mirovinskog fonda izraženu na godišnjoj razini, a navedena brojka pokazuje koliko se odstupanje od prosječnog prinosa fonda može očekivati. Izračun je napravljen temeljem tjednih prinosa od početka rada fonda, anualizirana vrijednost.

²*SRRI pokazatelj stupnja rizika kategorizira rizičnost mirovinskog fonda na skali od 1 (najmanji rizik) do 7 (najveći rizik). ESMA smjernice za izračun pokazatelja rizičnosti

³* Izračun je napravljen na temelju tjednih prinosa od početka rada fonda.

Modificirana duracija mirovinskog fonda je ocjena rizika ulaganja u dužničke vrijednosne papiere, tj. očekivane promjene vrijednosti mirovinskog fonda u slučaju promjene kamatnih stopa.

6. PROFIL RIZIČNOSTI FONDA

Vrsta rizika	Očekivani utjecaj	Utjecaj na dan 31.12.2020.
Tržišni rizik		
Cjenovni rizik	VISOK	VISOK
Kamatni rizik	UMJEREN	NIZAK
Tečajni rizik	VISOK	UMJEREN
Kreditni rizik		
Rizik izdavatelja	UMJEREN	UMJEREN
Rizik suprotne ugovorne strane	NIZAK	NIZAK
Rizik koncentracije	VISOK	VISOK
Rizik namire	VRLO NIZAK	VRLO NIZAK
Rizik likvidnosti		
Rizik likvidnosti imovine	NIZAK	NIZAK
Rizik novčanog tijeka	NIZAK	NIZAK

Na dan 31. prosinca 2020. sve vrste rizika imaju manji ili jednak izmjereni utjecaj na fond od očekivanog utjecaja.

7. LIKVIDNOST FONDA

U 2020. godini iz fonda kategorije B isplaćeno je 318.543.857 kn prema slijedećim vrstama isplata:

Vrsta isplate	Iznos u kn
Odlazak u fond druge kategorije pod upravljanjem Društva	262.652.846
Odlazak u drugi fond pod upravljanjem drugog društva	1.740.945
Izlazak iz fonda radi umirovljenja – prijenos u HZMO	45.682.328
Izlazak iz fonda radi umirovljenja – prijenos u MOD	8.467.738
UKUPNO	318.543.857

Navedene isplate iz fonda adekvatno su pokrivene uplatama doprinosa (991.021.414) i prijenosima iz fonda A kategorije (2.514.601).

Maksimalni iznos isplata u 2020. godini zbog prelaska u fond kategorije C u narednih godinu dana ili zbog izlaska iz fonda radi umirovljenja, procijenjen prema vrijednosti obračunske jedinice na 31.12.2020. je 325.381.043 kn. Kako je 2020. godine isplaćeno 89% tako određenog maksimalnog iznosa za 2020. godinu za prelazak u fond kategorije C, očekivani iznos isplata za 2021. godinu je 290,9 milijuna kn. 2020. godine isplaćeno je 18% tako određenog maksimalnog iznosa za 2020. godinu za slučajevе izlaska iz fonda radi umirovljenja, tako da je očekivani iznos isplata za 2021. godinu 65,6 milijuna kn.

Očekivane isplate u 2021. godini	
Vrsta isplate	Iznos u mil. kn
Odlazak u fond druge kategorije pod upravljanjem Društva	290,9
Izlazak iz fonda radi umirovljenja	60,0
UKUPNO	350,9

Procijenjeni iznos uplata članova u fond kategorije B u sljedećih godinu dana je 1.064,2 milijuna kn, tako da će obveze po osnovi isplata biti u potpunosti zadovoljene, te ne postoji potreba za korektivnim djelovanjem prema imovini fonda radi ispunjenja budućih obveza fonda.

6. ERSTE PLAVI OBVEZNI MIROVINSKI FOND KATEGORIJE C

6.1 Osnivanje i početak poslovanja

Erste Plavi obvezni mirovinski fond kategorije C osnovan je 30. svibnja 2014. godine i počeo je s radom 21. kolovoza 2014. godine.

6.2 Poslovanje fonda u 2020. godini

Erste Plavi OMF kategorije C popunjava se automatski članovima iz kategorije B koji imaju manje od 5 godina do mirovine te u njega ulaze članovi koji imaju najmanju sklonost riziku. Ovaj fond ne smije ulagati u prenosive vlasničke papire, a valutna struktura mu mora biti usklađena s obvezama, odnosno 90% imovine mora biti uloženo u kunske instrumente ili instrumente koji se namiruju u hrvatskoj kuni. S obzirom na navedeno zemljopisna disperzija rizika je minimalna.

Financijski instrument	Udio u NAV-u
MF INDEX 2034 (H34BA, HRRHMFO34BA1, RH)	17,74%
MFKN 2029 (H297A, HRRHMFO297A0, RH)	15,74%
CROATIA 2030 (CROATI 2 3/4 01/27/30, XS1713475306, RH)	6,46%
MFKN 2023 (H23BA, HRRHMFO23BA4, RH)	5,97%
MF 2024 (H247E, HRRHMFO247E7, RH)	4,91%
CROATIA 2029 (CROATI 1.125 06/19/29, XS1843434876, RH)	4,05%
CROATIA 2025 (CROATI 3 03/11/25 , XS1117298916, RH)	4,01%
MFKN 2025 (H257A, HRRHMFO257A4, RH)	3,64%
DEPOZIT U ADDIKO BANKA DOSPIJEĆE: 05.01.2021	3,17%
CROATIA 2028 (CROATI 2.7 06/15/28, XS1713462668, RH)	3,07%

6.3 Članstvo i imovina pod upravljanjem

Ukupna imovina obveznog mirovinskog fonda kategorije C u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu porasla je na 787.983 tisuća kuna (2019: 621.695 tisuća kuna) što predstavlja porast od 26,7%, od toga su uplate u fond iznosile 26.691 tisuća kuna. Krajem 2020. g. broj članova porastao je na 6.295 (2019: 4.787), što predstavlja povećanje od 31,5%. Tržišni udio mјeren brojem članova iznosio je 12,95%.

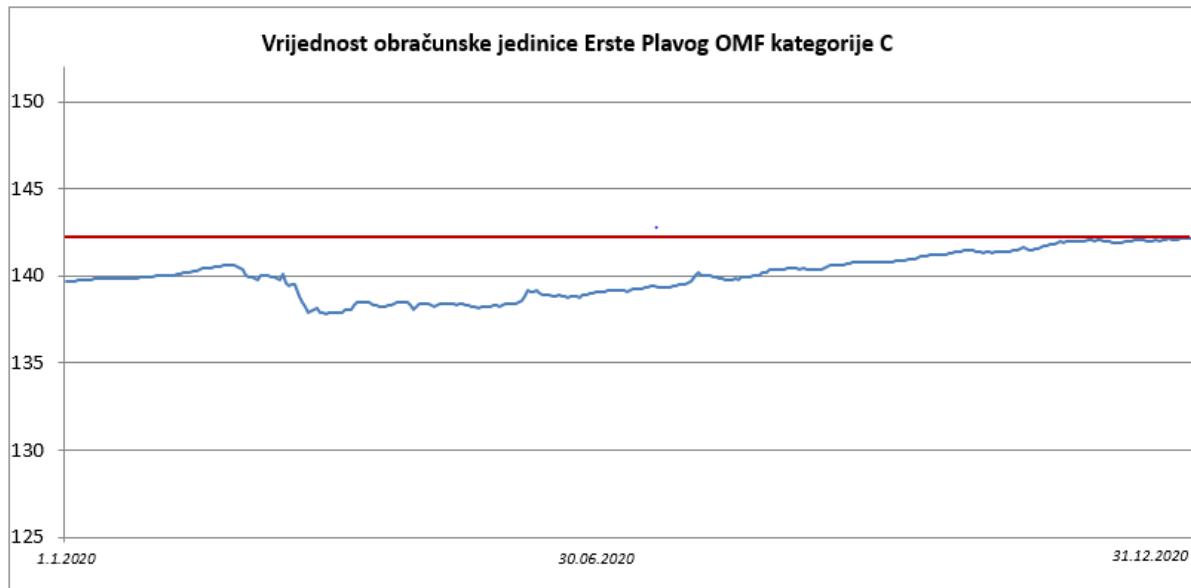
6.4 Vrijednosni papiri koji su vrednovani metodom procjene u fondu kategorije „C“

Vrijednosni papir	Naziv vrijednosnog papira	Procijenjena vrijednost	Datum procjene	Metoda procjene
3ATG2	ATLANTIC 2025	99,9196	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
HRELEC 5 7/8 10/23/22	HEP 2022 USD	109,1155	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
H227E	MF 2022	110,3020	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H247E	MF 2024	119,9910	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H275E	MF 2027	101,1620	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H403E	MF 2040	97,6830	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H327A	MF INDEX 2032	123,8650	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H34BA	MF INDEX 2034	98,1360	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H257A	MFKN 2025	118,8170	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H282A	MFKN 2028	116,3490	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
H297A	MFKN 2029	114,1690	31.12.2020.	Zadnja cijena objavljena na službenom finansijsko-informacijskom servisu
NOVALJ 3.65 11/19/29	NLB 11_2029	91,9802	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
NOVALJ 4.2 05/06/29	NLB 2029	103,5261	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa
3ZGH	ZAGREBAČKI HOLDING 2023	99,9625	31.12.2020.	Raspon na odgovarajuću krivulju prinosa

6.5 Prinosi obveznog mirovinskog fonda kategorije C

OMF C	
Prinos za prethodnih godinu dana	1,75%
Doprinos prinosu:	
Državne obveznice	2,26%
Instrumenti tržišta novca	0,00%
Korporativne obveznice	-0,12%
Potraživanja, obveze, naknade	-0,39%
Prosječni godišnji prinos od osnutka mirovinskog fonda	5,67%

Državne obveznice doprinijele su prinosu sa 2,26%, zbog već gore spomenutog smanjenja kamatnog spreada i posljedičnog rasta njihovih cijena. Korporativne obveznice umanjile su prinos za 0,12% zbog pada te klase imovine u kriznim uvjetima.

1. STRUKTURA ULAGANJA PREMA VRSTAMA INSTRUMENATA

Vrsta imovine	Udio 2019	Udio 2020
Dionice i dionički fondovi	0,00%	0,00%
Obveznice	100,42%	92,34%
Alternativni fondovi	0,00%	0,00%
Instrumenti tržišta novca, depoziti i novčani fondovi	0,00%	6,59%
Sredstva na računu, potraživanja i obveze	-0,42%	1,07%
Ukupno	100,00%	100,00%

2. GEOGRAFSKA STRUKTURA ULAGANJA

Država	Udio 2019	Udio 2020
Hrvatska	98,12%	96,27%
Slovenija	1,87%	1,42%
Rumunjska	0,00%	1,42%
Irska	0,00%	0,89%
Ukupno	100,00%	100,00%

3. STRUKTURA ULAGANJA PREMA GOSPODARSKIM SEKTORIMA

Gospodarski sektor	Udio 2019	Udio 2020
Potrošna dobra, ciklička	0,67%	2,03%
Financije	1,87%	1,42%
Država	94,87%	82,31%
Ostalo	-0,42%	7,65%
Komunalne usluge	3,00%	3,12%
Fondovi	0,00%	3,47%
Ukupno	100,00%	100,00%

4. STRUKTURA ULAGANJA PREMA VALUTAMA

Prema čl. 129 ZOMF min 90% neto vrijednosti imovine fonda kategorije C mora biti uloženo u imovinu kojom se trguje ili koja se namiruju u valuti u kojoj se isplaćuju mirovine, što je i ispunjeno:

Valuta	Udio 2019	Udio 2020
HRK	91,17%	96,08%
EUR	5,63%	0,61%
USD	3,20%	3,31%
Ukupno	100,00%	100,00%

5. POKAZATELJI RIZIČNOSTI FONDA

EPOMF C	
Tržišni rizik fonda ¹	1,53%
SRRI pokazatelj stupnja rizika (1-7) ²	2
Rizik fonda u odnosu na MIREX C ³	0,82
Modificirana duracija fonda	4,39

1*Tržišni rizik fonda predstavlja ocjenu varijabilnosti kretanja obračunskih jedinica mirovinskog fonda izraženu na godišnjoj razini, a navedena brojka pokazuje koliko se odstupanje od prosječnog prinosa fonda može očekivati. Izračun je napravljen temeljem tjednih prinosa od početka rada fonda, anualizirana vrijednost.

2*SRRI pokazatelj stupnja rizika kategorizira rizičnost mirovinskog fonda na skali od 1 (najmanji rizik) do 7 (najveći rizik). ESMA smjernice za izračun pokazatelja rizičnosti

3* Izračun je napravljen na temelju tjednih prinosa od početka rada fonda.

Modificirana duracija mirovinskog fonda je ocjena rizika ulaganja u dužničke vrijednosne papire, tj. očekivane promjene vrijednosti mirovinskog fonda u slučaju promjene kamatnih stopa.

6. PROFIL RIZIČNOSTI FONDA

Vrsta rizika	Očekivani utjecaj	Utjecaj na dan 31.12.2020.
Tržišni rizik		
Cjenovni rizik	UMJEREN	VRLO NIZAK
Kamatni rizik	UMJEREN	NIZAK
Tečajni rizik	UMJEREN	NIZAK
Kreditni rizik		
Rizik izdavatelja	UMJEREN	UMJEREN
Rizik suprotne ugovorne strane	NIZAK	NIZAK
Rizik koncentracije	VISOK	VISOK
Rizik namire	VRLO NIZAK	VRLO NIZAK
Rizik likvidnosti		
Rizik likvidnosti imovine	NIZAK	NIZAK
Rizik novčanog tijeka	NIZAK	NIZAK

Na dan 31. prosinca 2020. sve vrste rizika imaju manji ili jednak izmјereni utjecaj na fond od očekivanog utjecaja.

7. LIKVIDNOST FONDA

U 2020. godini iz fonda kategorije C isplaćeno je 127.674.495 kn prema slijedećim vrstama isplata:

Vrsta isplate	Iznos u kn
Odlazak u fond druge kategorije pod upravljanjem Društva	215.193
Odlazak u drugi fond pod upravljanjem drugog društva	103.369
Izlazak iz fonda radi umirovljenja – prijenos u HZMO	52.162.043
Izlazak iz fonda radi umirovljenja – prijenos u MOD	75.193.890
UKUPNO	127.674.495

Navedene isplate iz fonda bile su adekvatno pokrivene uplatama doprinosa (26.691.037) i prijenosima iz fonda B kategorije (258.315.557).

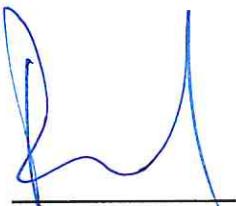
Maksimalni iznos isplata u 2021. godini zbog izlaska iz fonda radi umirovljenja u narednih godinu dana, procijenjen prema vrijednosti obračunske jedinice na 31.12.2020. je 199.619.120 kn, no kako je 2020. godine isplaćeno 75% tako određenog maksimalnog iznosa za 2020. godinu, očekivani iznos isplata za 2021. godinu je 150,8 mil. kn.

Procijenjeni iznos uplata članova u fond kategorije C u sljedećih godinu dana je 35,04 milijuna kn, a procijenjeni iznos prijelaza iz fonda kategorije B je 290,9 milijuna kn, tako da će obveze po osnovi isplata biti u potpunosti zadovoljene, te ne postoji potreba za korektivnim djelovanjem prema imovini fonda radi ispunjenja budućih obveza fonda.

PRILOZI

Sastavni dio ovog izvješća je „Izvještaj o radu obveznih mirovinskih fondova za 2020. godinu“ kojeg su zajedno pripremila sva mirovinska društva koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima u Republici Hrvatskoj. Financijska izvješća Erste Plavih mirovinskih fondova objavljaju se sukladno Zakonu do 30. travnja na web stranici www.ersteplavi.hr.

Uprava Erste d.o.o. društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima

Petar Vlaić
predsjednik Uprave

Nataša Ivanović
članica Uprave

Senka Fekeža Klemen
članica Uprave

ERSTE d.o.o.
društvo za upravljanje obveznim
i dobrovoljnim mirovinskim fondovima
Z A G R E B

Izvještaj o radu obveznih mirovinskih fondova za 2020. godinu

1. Poslovanje obveznih mirovinskih fondova u 2020. godini

2020. godina bila je devetnaesta godina rada obveznih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: OMF) u Republici Hrvatskoj. OMF-ovi, upravljajući imovinom preko 119 milijardi kuna, ostvarili su u protekloj godini prinose svojim članovima od 0,43% u fondovima kategorije A, 0,94% u fondovima kategorije B te 1,15% u fondovima kategorije C. Imovina na osobnim računima osiguranika nastavila je rasti te je tokom 2020. godine porasla za oko 5,75% i na kraju godine dosegnula iznos od 119,07 milijardi kuna, dijelom zbog kontinuiranih uplata doprinosa, a dijelom zbog ostvarenih prinosa na uložena sredstva.

Unatoč nepovoljnim utjecajima pandemije na svjetsku ekonomiju, 2020. završila je u izrazito pozitivnom tonu s obzirom da većina imovinskih klasa bilježi snažan oporavak kroz drugu polovicu godine. Indeks svjetskog dioničkog tržišta MSCI World Index porastao za 14,1%, indeks dioničkog tržišta u Sjedinjenim Američkim Državama S&P 500 za 16,3%, dok je indeks europskog dioničkog tržišta STOXX Europe 600 2020. godinu završio sa manjim padom od -4,0%. Hrvatski OMF-ovi kategorije A su na kraju 2020. godine na inozemnim tržištima imali uloženo oko 29,1% neto imovine, dok su fondovi kategorije B imali uloženo oko 19,2% neto imovine. Glavni razlozi pozitivnih kretanja na dioničkim tržištima su rekordna monetarna ekspanzija glavnih centralnih banaka, rastući fiskalni stimulansi te pronalazak nekoliko efikasnih cjepiva za virus SARS-CoV-2 potkraj godine. Američka centralna banka (FED) je početkom 2020. godine snizila referentnu kamatnu stopu za 1,5 postotni bod (na nulu), uvela više programa interventne likvidnosti uz obećanje neograničenog otkupa obveznica u nuždi te dolarske swapove drugim centralnim bankama. Europska centralna banka uvela je poseban pandemijski program otkupa obveznica. Domaće dioničko tržište također je bilo pod utjecajem pozitivnih kretanja inozemnih tržišta s obzirom da je prvotni snažni pad vrijednosti dioničkog indeksa CROBEXtr od -26,5% krajem prvog kvartala smanjen na -12,5% za cijelu 2020. Na kraju 2020. godine u domaćim dionicama hrvatski OMF-ovi kategorije A imali su uloženo oko 24,8% neto imovine, dok su fondovi kategorije B imali uloženo oko 11,3%.

Nadalje, globalna tržišta obveznica također su ostvarila pozitivne prinose u 2020. godini zbog smanjivanja kamatnih stopa od strane FED-a te rekordne kupnje obveznica od strane glavnih centralnih banaka. Globalni indeks obvezničkih tržišta Bloomberg Barclays Global Aggregate Bond Index ostvario je rast vrijednosti od 9,2%. Prinos na njemačku državnu 10-godišnju obveznicu fluktuirao je u relativno širokom rasponu od minimalnih -0,856% do -0,159%. Najniži prinos zabilježen je u prvoj polovici ožujka u jeku pandemijske krize te novih mjera labavljenja Europske središnje banke. Nakon maksimuma na razini 1,88% početkom godine, prinos na američku državnu 10-godišnju obveznicu kretao se u rasponu od 0,50%-0,90% pri čemu krajem godine počinju uzlazni pritisci u očekivanju daljnje rekordne monetarno-fiskalne koordinacije. Domaći obveznički indeks CROBIStr je prošle godine ostvario pad od -2,80%.

U 2020. godini, nastavljeno je financiranje domaćih kompanija putem tržišta kapitala gdje su OMF-ovi imali značajnu ulogu. Od značajnijih ulaganja u kojima su OMF-ovi stekli više od 10% izdanja ističu se ulaganja u društva CIAK Grupa d.d., M7 Primo d.d. i Čakovečki mlinovi d.d. Osim navedenog, OMF-ovi su aktivno participirali i na sekundarnom tržištu kapitala. Tako su, između ostalog, povećani udjeli u društvima AD Plastik d.d., Adris grupe d.d., Arena Hospitality Group d.d., Atlantic grupe d.d., Ericsson Nikola Tesla d.d., Hrvatski Telekom d.d., Končar-elektroindustrija d.d., Podravka d.d. i drugima.

Nadalje, OMF-ovi predstavljaju ključan čimbenik dugoročnog domaćeg financiranja Republike Hrvatske te su značajni sudionici u svim novim izdanjima kojima je Republika Hrvatska prikupljala novčana sredstva na domaćem i međunarodnim tržištima kapitala.

Što se tiče šireg društvenog okvira, prije svega doprinosa dugoročnoj održivosti mirovinskog sustava, nažalost, i u prošloj godini nastavljena su nepovoljna demografska kretanja te je primjetno iseljavanje radno aktivnog stanovništva radi čega mirovinska štednja u II. stupu sve više dobiva na značaju za stabilnost i dugoročnu održivost ukupnog mirovinskog sustava.

Nadzor nad poslovanjem mirovinskih društava te mirovinskih fondova pod njihovim upravljanjem provodi Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga (dalje u tekstu: Hanfa). Osnovni ciljevi nadzora su provjera zakonitosti poslovanja, procjena sigurnosti i stabilnosti poslovanja mirovinskih društava i fondova, a sve radi zaštite članova mirovinskih fondova, javnog interesa, pridonošenja stabilnosti finansijskog sustava te promicanja i očuvanja povjerenja u tržište kapitala.

2. Imovina i struktura portfelja obveznih mirovinskih fondova

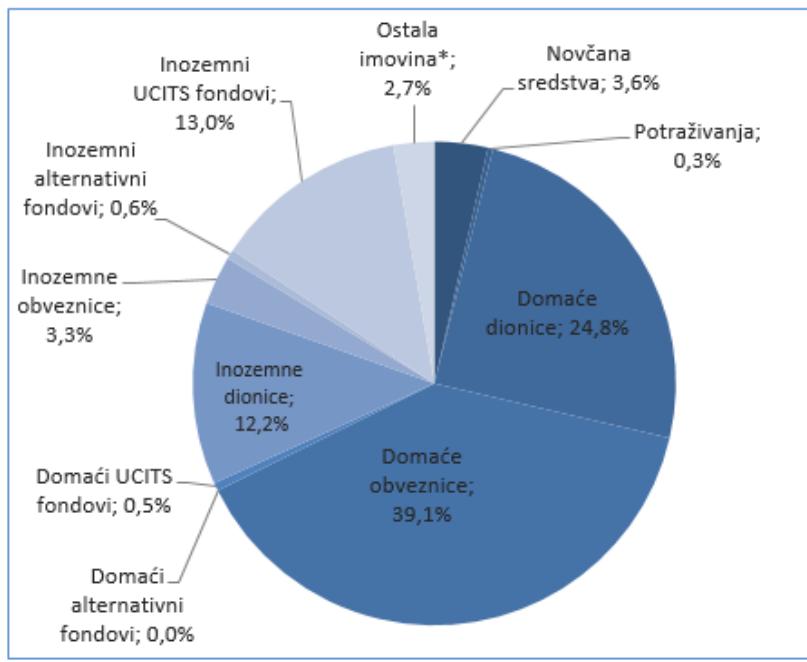
Sukladno Zakonu o obveznim mirovinskim fondovima (Narodne novine, broj 19/14, 93/15, 64/18, 115/18 i 58/20, dalje u tekstu: Zakon), obvezni mirovinski fond je zasebna imovina bez pravne osobnosti, koji se kao fond posebne vrste osniva radi prikupljanja novčanih sredstava uplaćivanjem doprinosa članova mirovinskog fonda i ulaganja tih sredstava s ciljem povećanja vrijednosti imovine mirovinskog fonda radi osiguranja isplate mirovinskih davanja članovima mirovinskog fonda, u skladu sa zakonskim odredbama.

Neto imovina pod upravljanjem OMF-ova na dan 31. prosinca 2020. godine iznosila je 119.068.058.230 HRK (2019.: 112.598.104.951 HRK) što predstavlja porast od 5,75% u odnosu na kraj prethodne godine. Od ukupne neto imovine OMF-ova tek 0,83%, tj. 985.365.769 HRK, odnosi se na imovinu fondova kategorije A, na imovinu fondova kategorije C odnosi se 6,10%, tj. 7.268.951.259 HRK, dok najveći dio, čak 93,07%, tj. 110.813.741.202 HRK, čini imovina fondova kategorije B.

2.1 Struktura portfelja obveznih mirovinskih fondova kategorije A

Slika 1: Struktura ulaganja OMF-ova kategorije A na dan 31.12.2020. godine

Klasa imovine	Iznos (tis. HRK)
Novčana sredstva	35.296
Potraživanja	3.269
Domaće dionice	243.901
Domaće obveznice	385.657
Domaći alternativni fondovi	0
Domaći UCITS fondovi	5.363
Inozemne dionice	119.978
Inozemne obveznice	32.160
Inozemni alternativni fondovi	6.247
Inozemni UCITS fondovi	128.247
Ostala imovina*	26.801
Ukupna imovina	986.920
Ukupna neto imovina	985.366

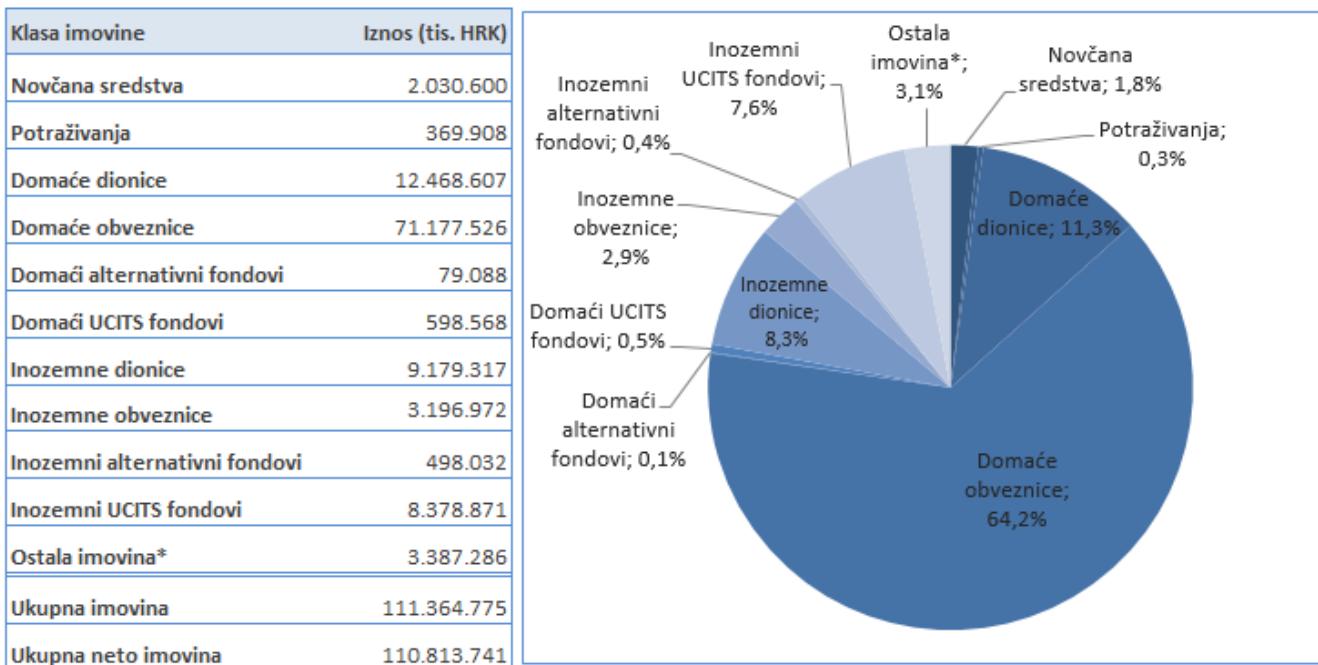
*Ostala imovina uključuje instrumente tržišta novca i depozite

Izvor: HANFA

OMF-ovi kategorije A, namijenjeni su mlađim članovima i onima koji preferiraju nešto rizičniju imovinu koja posljedično u dužem roku može osigurati i veće prinose. Kako je vidljivo iz Slike 1 fondovi kategorije A na kraju 2020. godine imali su uloženo oko 39,1% sredstava u domaćim državnim i korporativnim obveznicama, te oko 49,9% na domaćim i inozemnim dioničkim tržištima kao i UCITS fondovima. U ovoj kategoriji OMF-ova maksimalna dozvoljena izloženost dioničkom tržištu (kroz direktna ulaganja u dionice ili indirektno putem investicijskih fondova koji ulažu u dionice) iznosi 65% neto imovine mirovinskog fonda. U inozemnim obveznicama bilo je uloženo 3,26% neto imovine, a u alternativnim fondovima oko 0,6% neto imovine.

2.2 Struktura portfelja obveznih mirovinskih fondova kategorije B

Slika 2: Struktura ulaganja OMF-ova kategorije B na dan 31.12.2020. godine

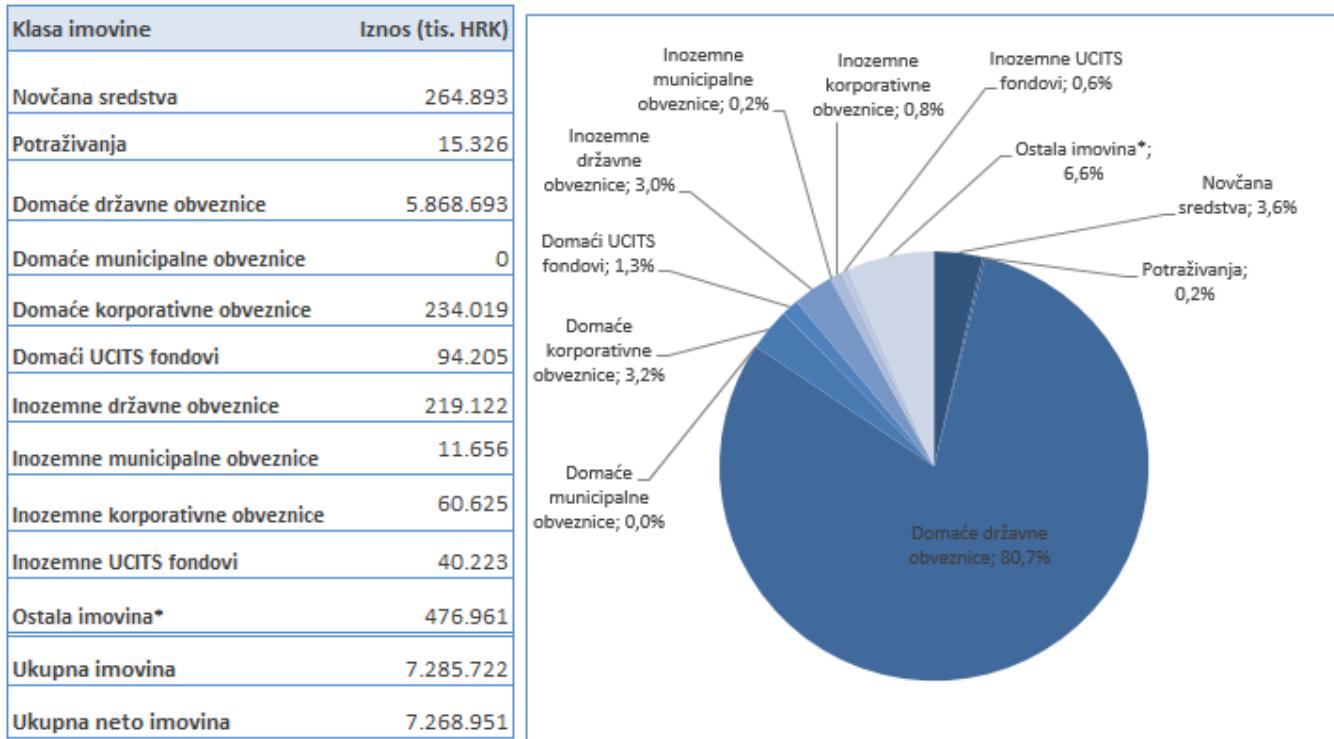
*Ostala imovina uključuje instrumente tržišta novca i depozite

Izvor: HANFA

OMF-ovi kategorije B slijednici su jedinstvenih OMF-ova od vremena prije uvođenja kategorija A, B i C te sukladno tome kategorija OMF-ova u kojoj je daleko najviše članstva i imovine. Kako je vidljivo iz Slike 2, OMF-ovi kategorije B na kraju 2020. godine imali su oko 64,2% sredstava uloženo u domaće državne i korporativne obveznice, te oko 27,1% na domaćim i inozemnim dioničkim tržištima kao i UCITS fondovima. U ovoj kategoriji OMF-ova maksimalno dozvoljena izloženost dioničkom tržištu po Zakonu (kroz direktna ulaganja u dionice ili indirektno putem investicijskih fondova koji ulažu u dionice) iznosi 40% neto imovine mirovinskog fonda. U inozemnim obveznicama bilo je uloženo 2,9% neto imovine, a u alternativnim fondovima oko 0,45% neto imovine. Razlog velikoj izloženosti obveznicama Republike Hrvatske su postojeći zakonski limiti ulaganja, ali i premali broj projekata pripremljenih na način da zadovoljavaju zakonske uvjete za ulaganja OMF-ova.

2.3 Struktura portfelja obveznih mirovinskih fondova kategorije C

Slika 3: Struktura ulaganja OMF-ova kategorije C na dan 31.12.2020. godine

*Ostala imovina uključuje instrumente tržišta novca i depozite

Izvor: HANFA

OMF-ovi kategorije C namijenjeni su članovima koji su najbliže umirovljenju, tj. osobama kojima je do starosne mirovine ostalo manje od 5 godina te svim ostalim članovima čija je sklonost rizicima vrlo niska. U ovoj kategoriji OMF-ova potpuno je zabranjeno ulaganje u dioničko tržište, odnosno dozvoljeno je jedino ulaganje u obveznice i investicijske fondove koji ulažu u obveznice te u instrumente novčanog tržišta. Kako je vidljivo iz Slike 3, fondovi kategorije C ulagali su pretežito u domaće državne obveznice, a u manjoj mjeri u domaće korporativne obveznice te u inozemne državne i korporativne obveznice.

2.4 Vrednovanje imovine mirovinskih fondova

Financijski instrumenti koji se nalaze u portfeljima mirovinskih fondova, ako se njima trguje na aktivnom tržištu, vrednuju se po fer vrijednosti. Društva moraju odrediti primarni izvor cijene za vrednovanje te sekundarni izvor cijene za vrednovanje, u slučaju da ne postoji cijena na primarnom tržištu. Fer vrijednost vlasničkih vrijednosnih papira kojima se trguje u Republici Hrvatskoj na aktivnom tržištu izračunava se primjenom prosječne cijene trgovanja ponderirane količinom vrijednosnih papira protrgovanih na uređenom tržištu. Za fer vrijednost vlasničkih vrijednosnih papira kojima se trguje u drugoj državi članici EU ili državi članici OECD-a na aktivnom tržištu uzima se zadnja cijena trgovanja koja se objavljuje na službenim financijsko-informacijskim servisima.

Fer vrijednost prenosivih dužničkih vrijednosnih papira i instrumenata tržišta novca kojima se trguje u Republici Hrvatskoj na aktivnom tržištu izračunava se primjenom prosječne cijene trgovanja ponderirane količinom vrijednosnih papira te prijavljenih transakcija van uređenog tržišta, tj. na OTC tržištu gdje se transakcije dogovaraju između institucionalnih investitora. Instrumenti tržišta novca čiji je izdavatelj Republika Hrvatska mogu se vrednovati i metodom amortiziranog troška primjenom metode efektivne kamatne stope. Za fer vrijednost dužničkih vrijednosnih papira ili instrumenata tržišta novca kojima se trguje u drugoj državi članici EU ili državi članici OECD-a na aktivnom tržištu uzima se zadnja cijena trgovanja koja se objavljuje na službenim financijsko-informacijskim servisima. U slučaju da pojedini instrument tržišta novca nema primjerenu cijenu na službenim financijsko-informacijskim servisima, njegova fer vrijednost može se odrediti i metodom amortiziranog troška primjenom metode efektivne kamatne stope. Društva za vrednovanje nekog dužničkog vrijednosnog papira ili instrumenta tržišta novca kojima se trguje u drugoj državi članici EU ili državi članici OECD-a na aktivnom tržištu mogu koristiti i drugu cijenu, npr., cijenu dobivenu na osnovu modela, ako procijene da cijena na službenim financijsko-informacijskim servisima ne predstavlja fer vrijednost tog prenosivog vrijednosnog papira ili instrumenta tržišta novca.

UCITS fondovi, otvoreni alternativni fondovi (AIF) ili otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom koji imaju odobrenje za rad u državi članici OECD-a vrednuju se po cijenama udjela, a koje objavljaju društva za upravljanje navedenih fondova. Dionice zatvorenih alternativnih investicijskih fondova te udjeli ili dionice ETF-ova vrednuju se na isti način kao i prenosivi vlasnički vrijednosni papiri. Poslovni udjeli zatvorenog alternativnog investicijskog fonda procjenjuju se tehnikama vrednovanja. Ostala imovina (spot transakcije, repo poslovi, financijske izvedenice kojima se trguje na uređenim tržištima) vrednuju se sukladno pravilniku kojeg je propisala Hanfa. Financijske izvedenice kojima se ne trguje na uređenim tržištima vrednuju se prema modelu kojeg propisuje društvo za upravljanje. Financijska imovina koja se drži radi prikupljanja novčanih tokova mjeri se po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope ostvarene prilikom svakog pojedinačnog ulaganja.

U slučaju da se financijskim instrumentima ne trguje na aktivnom tržištu prema propisanim kriterijima tj. uvjetima za aktivno tržište, isti se vrednuju tehnikama procjene. Kriteriji za aktivno tržište propisani su pravilnikom kojeg je propisala Hanfa. Društva jednom mjesечно procjenjuju zadovoljavaju li prenosivi vrijednosni papiri, instrumenti tržišta novca te izvedeni financijski instrumenti uvjete aktivnog tržišta i to na kraju svakog kalendarskog mjeseca za prethodna tri mjeseca. Društva za procjenu fer vrijednosti financijskih instrumenata kojima se trguje na neaktivnim tržištima koriste više metoda za vrednovanje

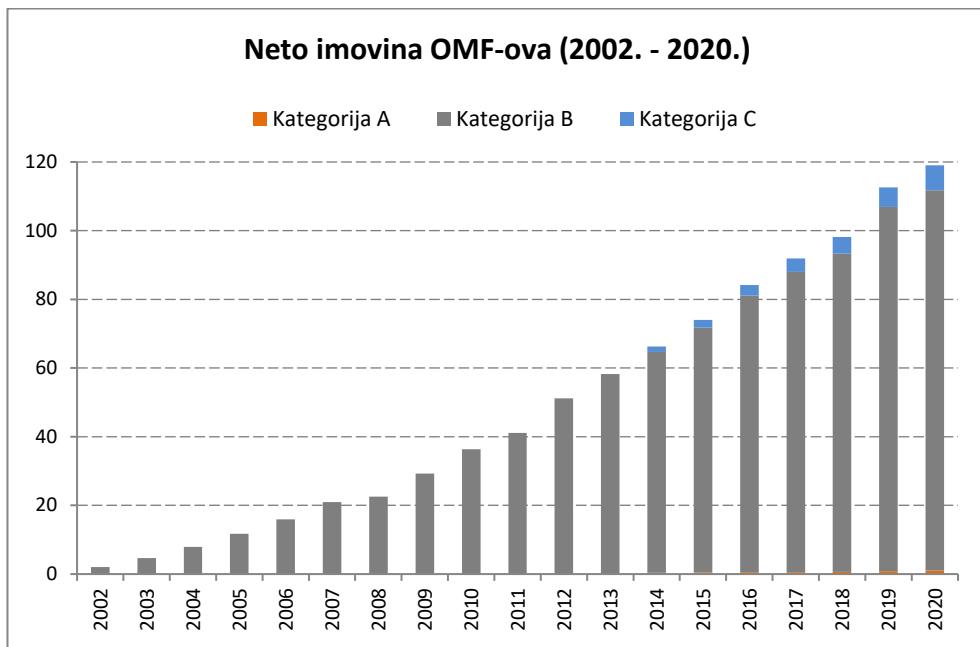
koje su u skladu s važećim međunarodnim računovodstvenim standardima i pozitivnim zakonskim propisima važećim u Republici Hrvatskoj. Odabir metode procjene pojedinog finansijskog instrumenta ovisi o prevladavajućim okolnostima vezanim uz isti te dostupnosti podataka za pojedinu metodu procjene, a moguća je i uporaba kombinacije bilo kojih od prethodno navedenih tehnika procjene. Pretpostavke koje će se uzeti u obzir prilikom primjena tehnika vrednovanja moraju biti nepristrane, odnosno objektivne te odgovarati poslovnoj praksi, odnosno standardu industrije. Prilikom primjene određene tehnike vrednovanja koriste se primjereni, opći dostupni i relevantni ulazni podaci iz pouzdanih izvora, a u što manjoj mjeri podaci koji nisu javno dostupni te specifični za pojedinog izdavatelja. Metode za vrednovanje finansijskih instrumenata kojima se trguje na neaktivnom tržištu definirane su internim aktima svakog od društava za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima. Ponovnim aktiviranjem trgovanja i ispunjenjem uvjeta aktivnog tržišta za neki finansijski instrument, isti se počinje vrednovati sukladno pravilima vrednovanja za aktivno tržište.

Mirovinska društva su aktivno sudjelovala u postupku savjetovanja prilikom izrade pravilnika koji propisuje vrednovanje imovine mirovinskih fondova te smatraju da je postojeći način vrednovanja imovine mirovinskih fondova primjeren i da u najboljoj mjeri odražava fer vrijednosti pojedinih finansijskih instrumenata, posebno onih koji su uvršteni na domaće uređeno tržište. S obzirom da velik dio imovine obveznih mirovinskih fondova čine obveznice Republike Hrvatske kojima se trguje na domaćem uređenom tržištu, u proteklom razdoblju rada mirovinskih fondova, tj. od 2002. godine, s velikom pozornošću se pristupalo odabiru optimalne metodologije vrednovanja navedenih obveznica.

3. Rezultati poslovanja obveznih mirovinskih fondova

Na kraju 2020. godine neto imovina OMF-ova dosegnula je 119,07 milijardi kuna uz porast na godišnjoj razini od 5,75%. Neto mirovinski doprinosi uplaćeni u II. stup u 2020. godini iznosili su 6,8 milijardi kuna, dok su isplate iz II. stupa iznosile 1,5 milijardi kuna, a OMF-ovi su u 2020. godini svojim članovima zaradili 1,2 milijarde kuna. U 2020. godini ukupna uplata neto mirovinskih doprinsosa u II. stup veća je za 2% u odnosu na prethodnu godinu. Kretanje neto imovine OMF-ova u periodu od osnivanja do kraja 2020. prikazano je na slici 4 i u tablici 1.

Slika 4: Kretanje neto imovine obveznih mirovinskih fondova od početka rada

Izvor: HANFA

Tablica 1: Neto imovina obveznih mirovinskih fondova po kategorijama (u mil. kuna)

Datum	Kategorija A	Kategorija B	Kategorija C	Ukupno
31.12.2005		11.714		11.714
31.12.2006		15.919		15.919
31.12.2007		21.002		21.002
31.12.2008		22.591		22.591
31.12.2009		29.265		29.265
31.12.2010		36.328		36.328
31.12.2011		41.067		41.067
31.12.2012		51.134		51.134
31.12.2013		58.238		58.238
31.12.2014	354	64.351	1.577	66.282
31.12.2015	417	71.352	2.236	74.005
31.12.2016	506	80.624	3.049	84.179
31.12.2017	590	87.375	3.960	91.925
31.12.2018	653	92.634	4.839	98.126
31.12.2019	829	106.120	5.650	112.598
31.12.2020	985	110.814	7.269	119.068

Izvor: HANFA

3.1 Prinosi obveznih mirovinskih fondova

Prinosi OMF-ova, prikazani putem referentnih indeksa za pojedine kategorije fondova (MIREX A, MIREX B i MIREX C), u 2020. godini i od njihovog početka rada dani su u tablici 2.

Tablica 2: Prinosi obveznih mirovinskih fondova prikazani putem indeksa MIREX

	Prinos u 2020. godini (%)	Prinos od početka rada*(%)
MIREX A	0,43	6,91
MIREX B	0,94	5,41
MIREX C	1,15	5,13

* prinos na godišnjoj razini

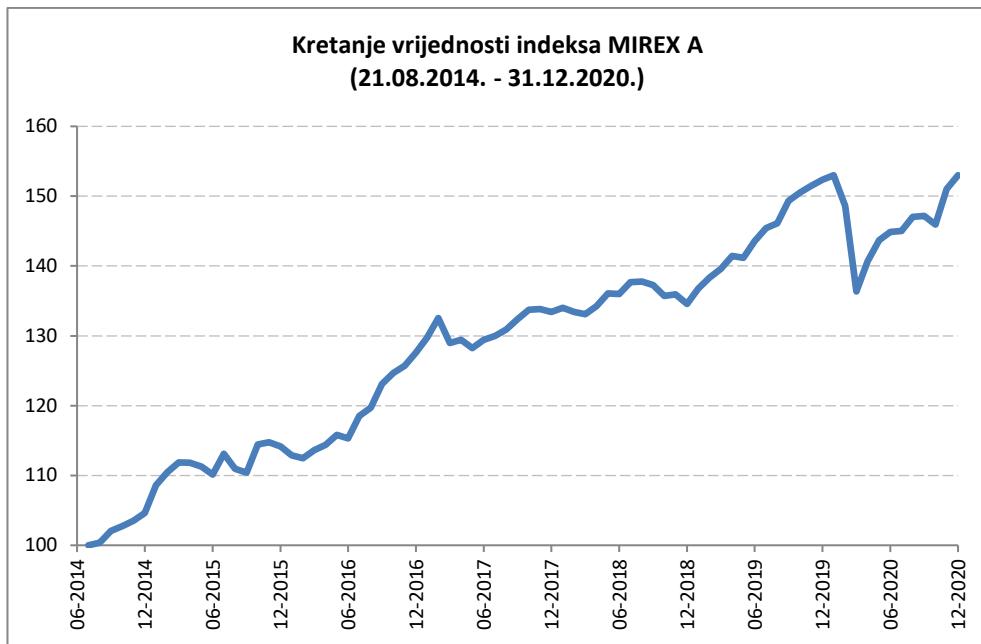
Izvor: HANFA

Poslovanje OMF-ova u 2020. godini bilo je pod značajnim utjecajima događaja navedenih u poglavlju 1. Nakon rasta vrijednosti obračunskih jedinica OMF-ova početkom godine, uslijedila je značajna korekcija cijena finansijskih instrumenata i to prvenstveno na dioničkim tržištima. Stoga je krajem prvog kvartala 2020. godine došlo do značajnih korekcija vrijednosti obračunskih jedinica OMF-ova te je prinos za indeks MIREX A u prvom kvartalu iznosio -10,51%, za MIREX B -4,97% te za MIREX C -1,19%. Istovremeno je došlo i do značajnog porasta razine volatilnosti OMF-ova, dosegnuvši razine volatilnosti s kraja 2008. godine nakon izbijanja finansijske krize. Međutim, sagledavanjem utjecaja i tijeka pandemije od strane tržišta kapitala na ekonomiju i poslovanje poduzeća, nakon početnog šoka postepeno je došlo do oporavka pojedinih tržišta te su posljedično na kraju godine prinosi svih indeksa MIREX bili pozitivni. Također, volatilnosti OMF-ova su značajno smanjene s razina dosegnutih krajem ožujka 2020. godine, ali su iste na kraju 2020. godine ipak bile zamjetno veće nego krajem 2019. godine.

U 2020. godini najveće prinose su ostvarili OMF-ovi kategorije C, s obzirom da isti nisu izloženi dioničkim tržištima, dok su najniže prinose ostvarili OMF-ovi kategorije A kod kojih je izloženost dioničkim tržištima najveća. Nakon nešto više od šest godina rada fondova kategorije A i C vidimo da je prinos od početka rada fondova kategorije A veći od fondova kategorije C, a što odražava i njihova povećana rizičnost.

Na slikama 5, 6 i 7 prikazana su kretanja vrijednosti indeksa MIREX od početka rada fondova do kraja 2020. godine.

Slika 5: Kretanje vrijednosti indeksa MIREX A

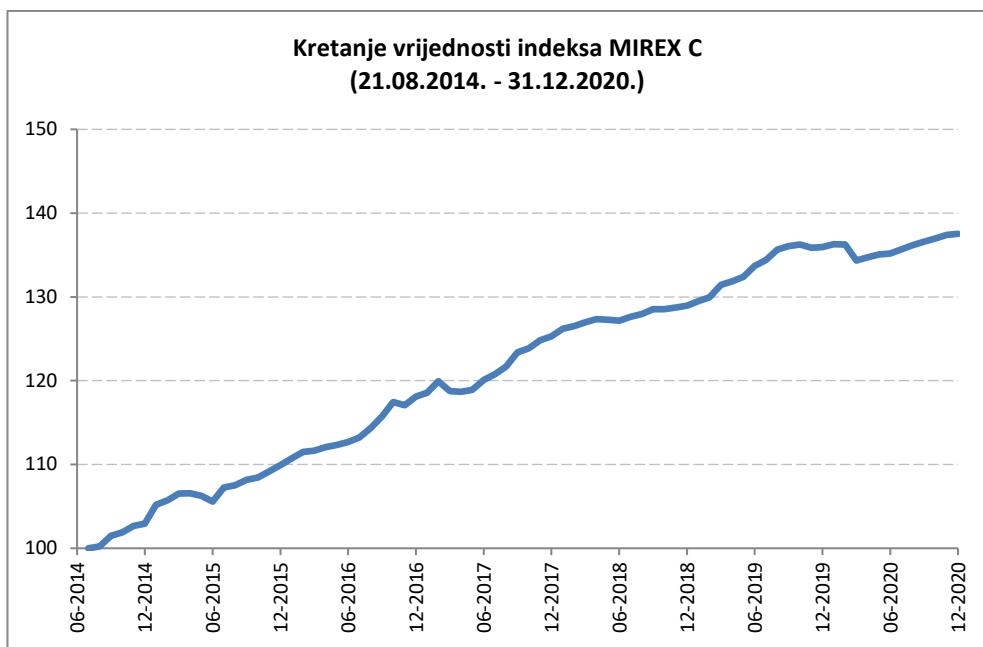
Izvor: HANFA

Slika 6: Kretanje vrijednosti indeksa MIREX B

Izvor: HANFA

Slika 7: Kretanje vrijednosti indeksa MIREX C

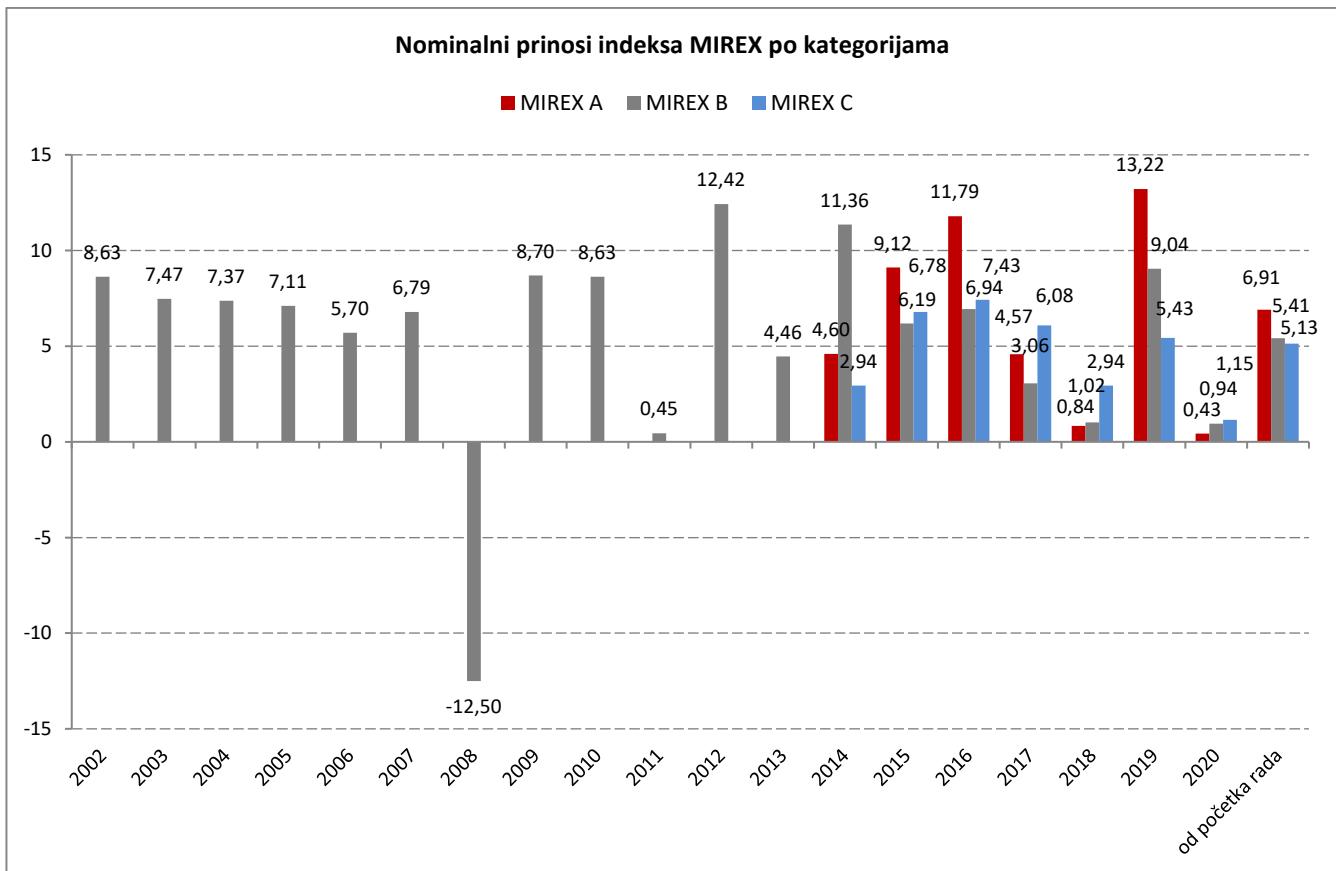

Izvor: HANFA

Prosječan nominalni godišnji prinos indeksa MIREX B u periodu od početka rada do kraja 2020. godine iznosi 5,41% što upućuje na ispunjavanje ključnih ciljeva mirovinske reforme – osiguravanje sigurnosti uplaćenih sredstava članova te postizanje prinosa koji će uvećati mirovinsku štednju. Na samom početku provođenja mirovinske reforme 2002. godine optimistične prognoze govorile su o mogućim prinosima OMF-ova od 2% iznad stope inflacije. OMF-ovi i dalje ostvaruju bolje rezultate od očekivanja, tj. prosjek godišnjih realnih prinosova OMF-ova kategorije B u periodu od osnivanja do kraja 2020. godine iznosi 3,65%.

Nominalni prinos indeksa MIREX A od početka rada 21. kolovoza 2014. godine do kraja 2020. godine, izražen na godišnjoj razini, iznosio je 6,91% (realno 6,59%) dok je nominalni prinos za MIREX C iznosio 5,13% (realno 4,82%). Na slici 8 prikazani su prinosi indeksa MIREX za pojedinu kategoriju fondova po pojedinim godinama rada kao i od početka rada.

Slika 8: Godišnji nominalni prinosi indeksa MIREX za kategorije A, B i C

Izvor: HANFA

Zarade hrvatskih OMF-ova u 2020. godini iznosile su ukupno za sve fondove 1,2 milijarde kuna.

Tablica 3: Zarade obveznih mirovinskih fondova po kategorijama u 2020. godini

Zarada fondova (mil. HRK)	
OMF-ovi kategorije A	8
OMF-ovi kategorije B	1.140
OMF-ovi kategorije C	80
Ukupno	1.227

Najveći doprinos zaradama OMF-ova u 2020. godini ostvaren je kroz ulaganja u domaće državne obveznice.

4. Članovi obveznih mirovinskih fondova

Krajem 2020. godine u OMF-ovima nalazilo se ukupno 2.057.391 članova, a porast u odnosu na prethodnu godinu iznosi 2,3%. Prosječan godišnji rast broja članova iznosi 4,5% u periodu od kraja 2002. do kraja 2020. godine. Međutim, broj novih članova OMF-ova značajno je pao u 2020. godini zbog izbijanja pandemije i pada zaposlenosti i to za 29% u odnosu na prethodnu godinu. Na slici 9 prikazano je kretanje broja članova OMF-ova od njihovog početka rada.

Slika 9: Kretanje broja članova OMF-ova od početka rada

Izvor: HANFA

Pandemija koja se pojavila sredinom ožujka 2020. godine odrazila se i na uplate članova OMF-ova u prvoj polovini godine. Tako je u prvih 6 mjeseci 2020. godine pad uplata doprinosa u OMF-ove bio manji za 5,1% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Međutim, u drugoj polovini 2020. godine uplate doprinosa su bile veće za 8,7% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, čime su na razini cijele godine uplate doprinosa u OMF-ove bile veće za 2% u odnosu na prethodnu godinu. Pandemija se odrazila i na prosječnu uplatu po članu koja je doživjela je blagi pad u 2020. godini u odnosu na prethodnu godinu. Istovremeno je porastao i postotak članova OMF-ova koji nisu imali uplate u 2020. godini u odnosu na prethodnu godinu te je u prosjeku iznosio 23% (2019.: 20%). Promatramo li članove koji izlaze iz OMF-ova po osnovi odlaska u mirovinu, njihov broj je još uvijek vrlo mali u odnosu na ukupno članstvo. Također, broj novih članova OMF-ova (bez prelazaka u druge OMF-ove po sili Zakona) još uvijek

značajno premašuje broj članova koji izlaze iz OMF-ova po osnovi odlaska u mirovinu i to za nešto više od 5 puta.

Tablica 4: Uplate, izlasci i promjene članstva u OMF-ovima

		Allianz ZB d.o.o.	Erste d.o.o.	PBZ CO d.d.	Raiffeisen d.d.
Prosječna mjeseca uplata u 000 kn	2019	204.655	84.822	102.222	166.189
	2020	207.550	87.987	105.406	168.196
	promjena %	1,4%	3,7%	3,1%	1,2%
Ukupna uplata u 000 kn	2019	2.455.856	1.017.866	1.226.659	1.994.266
	2020	2.490.596	1.055.845	1.264.873	2.018.355
	promjena %	1,4%	3,7%	3,1%	1,2%
Uplata po članu	2019	298,9	251,0	273,2	283,0
	2020	298,9	246,7	267,9	280,5
	promjena %	0,0%	-1,7%	-1,9%	-0,9%
Broj članova bez uplata	2019	19,8%	19,1%	20,4%	21,1%
	2020	21,7%	23,3%	23,3%	22,8%
	promjena %	9,6%	21,7%	14,5%	8,1%
Ukupni izlasci članova po osnovi odlaska u mirovinu		3.830	1.573	2.000	3.541
Prelasci iz fonda B u C po sili Zakona		6.627	2.384	3.236	6.186

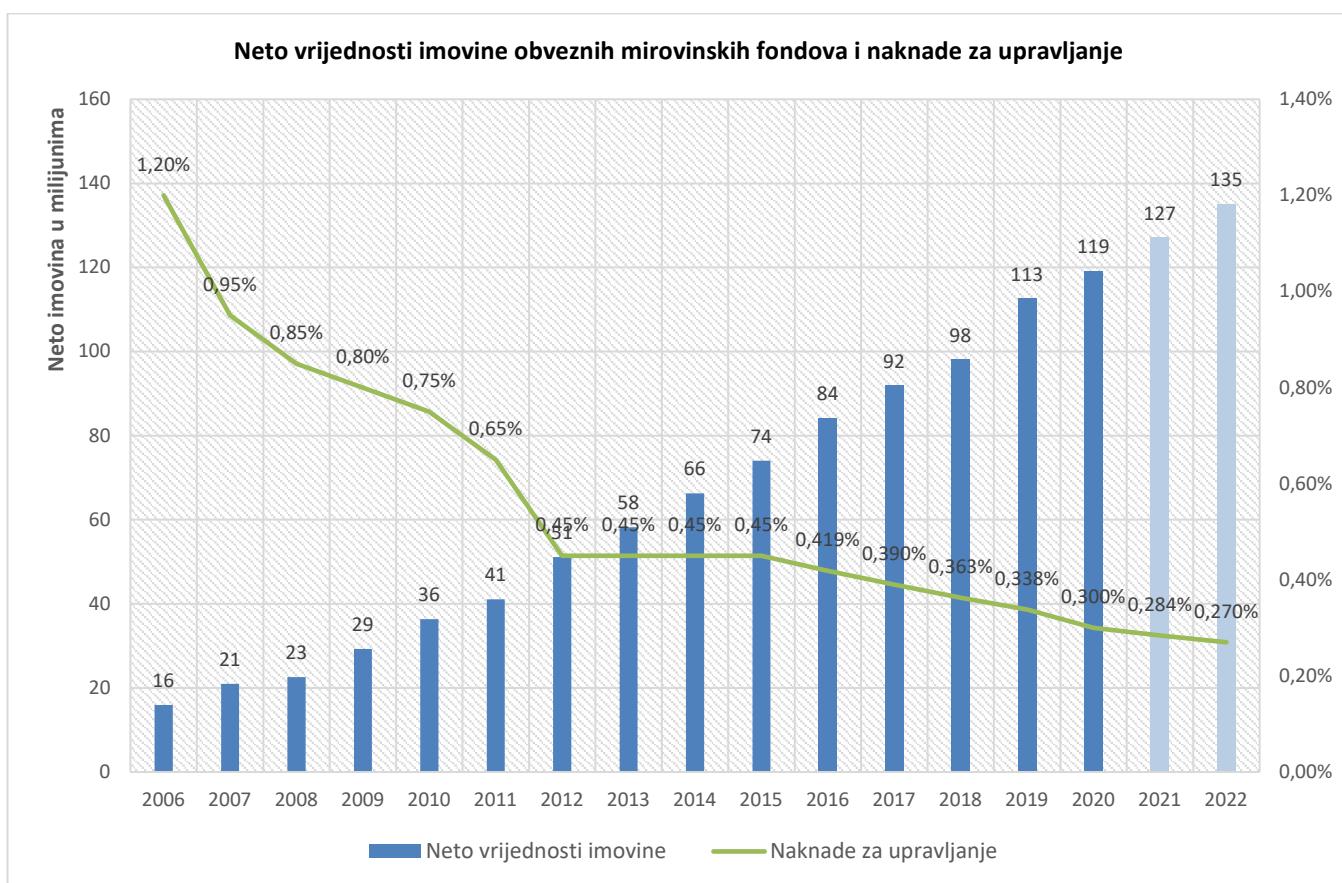
5. Naknade i zarade društava za upravljanje

Mirovinsko društvo radi pokrića svojih troškova može, sukladno zakonskim odredbama, zaračunati ulaznu, upravljačku i izlaznu naknadu. Mirovinska društva su u 2020. godini prihodovala ulaznu naknadu u iznosu od 0,5% od uplaćenih doprinosa.

U 2020. godini najviša naknada za upravljanje OMF-ovima iznosila je 0,3% godišnje od osnovice, tj. od ukupne imovine fonda umanjene za obveze spram ulaganja. Stopa naknade za upravljanje OMF-ovima umanjujivat će se i u narednim godinama te će 2021. godine iznositi 0,284%, a 2022. godine i nadalje iznositi 0,27%. Također, društva imaju pravo na iznos naknade za upravljanje koji čini 20% ukupno naplaćenog iznosa naknade za upravljanje od strane svih društava koja upravljaju OMF-ovima u

obračunskom razdoblju od jedne kalendarske godine. Tijekom 2020. godine dva društva su obračunala i naplatila naknadu za upravljanje OMF-ovima veću od prethodno navedenog ograničenja te će se 55% tako više naplaćenog iznosa naknade za upravljanje do 30. travnja 2021. godine uplatiti REGOS-u kako bi se izvršio raspored tih sredstava svim OMF-ovima. Ovakav način povrata dijela naknade za upravljanje dodatno smanjuje stopu naknade za upravljanje za pojedina društva. Općenito se naknada za upravljanje OMF-ovima smanjivala tijekom godina kako je rasla njihova imovina. Slika 10 prikazuje kretanje neto vrijednosti imovine OMF-ova i naknade za upravljanje u posljednjih 15 godina te projekciju kretanja u slijedećih nekoliko godina uz zakonom određeno smanjenje upravljačke naknade.

Slika 10: Neto vrijednost imovine OMF-ova i naknade za upravljanje

Izlazna naknada naplaćuje se u prve tri godine članstva prilikom promjene društva za upravljanje. Ako se radi o promjeni u prvoj godini članstva, naknada iznosi 0,8% od ukupne imovine na osobnom računu člana, u drugoj godini 0,4%, a u trećoj 0,2%. Članovi OMF-ova mogu promijeniti kategoriju fonda bez plaćanja naknade za izlaz jednom godišnje i to u mjesecu u kojem su rođeni.

Imovina OMF-a može biti terećena i za naknadu depozitaru te za troškove, provizije ili pristojbe vezane uz stjecanje ili prodaju imovine OMF-a, uključujući i troškove radi zaštite odnosno očuvanja imovine. Naknada depozitaru ne može biti viša od 0,1% od prosječne godišnje neto vrijednosti OMF-a, a Hanfa

svake godine odlukom utvrđuje visinu naknade depozitaru za narednu kalendarsku godinu. Tako je za 2020. godinu Hanfa donijela odluku o najvišoj naknadi u visini 0,022% od osnovice, tj. od ukupne imovine fonda umanjene za obveze spram ulaganja. Naknada depozitaru koja je teretila imovinu OMF-ova u 2020. godini u prosjeku je smanjena u odnosu na prethodnu godinu i kretala se u rasponu od 0,017% do 0,022% od osnovice.

Za razliku od ostalih zemalja, hrvatska mirovinska društva koja upravljaju OMF-ovima imaju obvezu plaćanja troškova REGOS-a i Hanfe, tj. isti se plaćaju iz prihoda društava za upravljanje, a ne iz imovine fondova. Visina naknade za REGOS određena je u iznosu od 3,00 kn mjesечно po članu OMF-a u 2020. godini (2019.: 3,00 kn). Tijekom 2020. godine naknada Hanfi iznosila je 0,35% (2019.: 0,35%) računano od osnovice koju čini ukupna vrijednosti imovine OMF-a. Da bi usporedba naknada za upravljanje po zemljama bila primjerenija, potrebno je naknadu hrvatskih OMF-ova ispraviti za trošak REGOS-a i Hanfe. U tom bi slučaju naknada za upravljanje koju mirovinska društva uprihode za 2020. godinu iznosila 0,18%. U tablici 5 dan je prikaz naknada za REGOS i Hanfu koje su mirovinska društva platila u 2020. godini.

Tablica 5: Naknade za REGOS i Hanfu koje su plaćene u 2020. godini (u tisućama kuna), a odnose se samo na poslovanje OMF-ova

Mirovinsko društvo	2020. godina	
	Naknada za REGOS	Naknada za Hanfu
Allianz ZB d.o.o.	24.681	15.307
Erste d.o.o.	12.804	5.626
PBZ CO d.d.	14.101	6.879
Raiffeisen d.d.	21.568	12.212
Ukupno	73.154	40.024

Mirovinska društva su u 2020. godini ostvarila ukupne prihode u iznosu od 426 milijuna kuna (2019.: 441 milijuna kuna) što je pad od 3,4% u odnosu na prethodnu godinu. Osim prihoda od upravljanja mirovinskim fondovima, mirovinska društva su ostvarila i dodatne prihode od upravljanja vlastitim kapitalom, a koji je većim dijelom uložen u hrvatske državne obveznice i evidentiran je u tablici 6 pod stavkom ostali prihodi.

Tablica 6: Prihodi i rashodi Društava u 2020. godini (u tisućama kuna)

	Allianz ZB d.o.o.*	Erste d.o.o.*	PBZ CO d.d.	Raiffeisen d.d.*
Naknada od uplaćenih doprinosa	14.330	5.825	6.356	11.080
Naknada od ukupne imovine fonda	150.796	59.312	58.488	114.553
Naknada za izlaz	6	0	0	5
Prihodi od upravljanja fondom	165.132	65.137	64.844	125.637
Ostali prihodi	963	1.362	2.163	797
Ukupni prihodi	166.095	66.499	67.007	126.435
Naknada za Hanfu	16.465	5.913	6.919	12.856
Naknada za REGOS	25.312	13.114	14.530	22.070
Troškovi marketinga i CRM-a	3.607	963	383	6.418
Ostali troškovi	28.512	3.538	1.930	123
Rashodi od upravljanja fondom	73.896	23.528	23.761	41.467
Troškovi osoblja	17.378	13.509	12.406	12.904
Ostali troškovi	6.586	6.530	5.801	8.593
Amortizacija	1.783	2.303	846	3.702
Rashodi od poslovanja društva	25.747	22.342	19.053	25.199
Ukupni rashodi	99.643	45.870	42.813	66.666
Dobit prije poreza	66.452	20.629	24.193	59.768
Porez	12.048	3.759	4.358	10.811
Neto dobit	54.404	16.870	19.835	48.957

*Društva Allianz ZB d.o.o., Erste d.o.o. i Raiffeisen d.d. upravljaju s obveznim i dobrotvornim mirovinskim fondovima

Tijekom 2020. godine mirovinska društva su uložila dodatna sredstva u informatičku i komunikacijsku opremu, sigurnost informacijskog sustava, kao i programska rješenja kojima se omogućio rad djelatnika od kuće nakon aktiviranja mjere za osiguranje kontinuiteta poslovanja. Također, mirovinska društva ulagala su u projekte za osnaživanje finansijske pismenosti, a regulatorne promjene ukazale su na potrebu daljnje unapređenja poslovanja u smislu nadogradnje investicijskog procesa kroz ulaganja u nova aplikativna rješenja. U želji da pruže što kvalitetniju uslugu svojim članovima mirovinska društva su u 2020. godini ulagala dodatna sredstva u komunikaciju i izvještavanje, a što je dodatno podiglo razinu transparentnosti prema članovima.

Ukupni rashodi mirovinskih društava u 2020. godini iznosili su 255 milijuna kuna (2019.: 253 milijuna kuna), od toga su naknade za REGOS 75 milijuna kuna (2019.: 73 milijuna kuna), a za Hanfu 42 milijuna kuna (2019.: 39 milijuna kuna). Neto dobit za sva četiri mirovinska društva u 2020. godini iznosila je 140 milijuna kuna (2019.: 154 milijuna kuna), tj. ista je manja za 9,2% od neto dobiti iz 2019. godine.

6. Utjecaj na razvoj gospodarstva i državnih financija Republike Hrvatske

OMF-ovi i u 2020. godini nastavili su svoju ulogu ključnog čimbenika dugoročnog financiranja Republike Hrvatske na domaćem i međunarodnom tržištu. Tijekom 2020. godine na sedam emisija izdanja obveznica Republike Hrvatske ukupne nominalne vrijednosti 46 milijardi kuna, OMF-ovi su sudjelovali s preko 15 milijardi kuna, tj. s nešto više od 33% od ukupno prikupljenih sredstava. Izdanje euroobveznice na inozemnom tržištu, na koju otpada trećina ukupno izdanog iznosa, a gdje je sudjelovanje domaćih OMF-ova bilo ograničeno zbog značajnog interesa inozemnih investitora, utjecalo je na smanjenje prosječnog udjela financiranja države od strane OMF-ova.

Nadalje, prema podacima s kraja 2020. godine OMF-ovi u svojim portfeljima drže oko 20% ukupno izdanih hrvatskih euroobveznica¹. Takva stabilnost baze investitora je iznimno bitna kod sekundarnog trgovanja, odnosno određivanja uvjeta izdanja (rok dospijeća, kupon), tako da mirovinski fondovi u značajnoj mjeri utječu i na uvjete vanjskog financiranja Republike Hrvatske. Pad kamatnih stopa i visoka likvidnost sustava pogoduju i domaćem korporativnom sektoru što se reflektira smanjenom potrebom za izдавanje korporativnih dužničkih instrumenata. Dodatno, u cilju efikasnog upravljanja kratkoročnom likvidnošću, OMF-ovi predstavljaju značajnog kupca i na kratkoročnim izdanjima (emisije trezorskih zapisa).

2020. godinu obilježila je pandemija bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2, gdje su mirovinski fondovi još jednom potvrđili svoju ulogu u održavanju stabilnosti gospodarstva Republike Hrvatske. Tako su mirovinski fondovi, osim sudjelovanja na prethodno opisanim izdanjima obveznica i trezorskih zapisa Republike Hrvatske, koje je djelomično ostvareno i u suradnji s Hrvatskom narodnom bankom kroz korištenje programa otkupa obveznica, sudjelovali i u osnivanju Fonda za stabilnost namijenjenog za održavanje stabilnosti na domaćem obvezničkom tržištu, primarno uslijed potencijalnih značajnijih izlaza ulagatelja iz domaćih investicijskih fondova.

Trend značajnih ulaganja OMF-ova u hrvatske kompanije nastavljen je i u 2020. godini, pri čemu se ističu ulaganja u društva CIAK Grupa d.d., M7 Primo d.d. i Čakovečki mlinovi d.d. Osim navedenog, OMF-ovi su aktivno participirali i na sekundarnom tržištu. Tako su, između ostalog, povećani udjeli i u društвima AD Plastik d.d., Adris grupa d.d., Arena Hospitality Group d.d., Atlantic grupa d.d., Ericsson Nikola Tesla d.d., Hrvatski Telekom d.d., Končar-elektroindustrija d.d., Podravka d.d. i drugima.

Imajući na umu izrazito nisku likvidnost domaćeg tržišta dionica, mirovinska društva smatraju da je i dalje najprimjerena strategija ulaganja upravo kroz izravne dokapitalizacije odabranih izdavatelja. Dokapitalizacijom je kompanija u mogućnosti sniziti troškove zaduženja, povećati profitabilnost te stvoriti prepostavke za realizaciju planiranih kapitalnih ulaganja ili širenja putem preuzimanja drugih društava.

U pogledu korporativnog upravljanja, mirovinska društva mogu u nadzorne odbore društava u koje su uložila imovinu fondova predlagati i imenovati isključivo nezavisne stručnjake, čime se onemogućuje

¹ Euro denominirane obveznice dospijeća 2022., 2025., 2027., 2028., 2029., 2030. i 2031., te USD denominirane obveznice dospijeća 2021., 2023. i 2024.

izravno članstvo društvima za upravljanje u nadzornim odborima. Bez obzira na navedeno, mirovinska društva nastaviti će kroz aktivno dioničarstvo (glasanjem na skupštinama izdavatelja sukladno prije definiranim smjernicama) i dalje nastojati podizati razinu korporativnog upravljanja i zalagati se za uvođenje najbolje prakse. Cilj je unaprijediti poslovne procese unutar izdavatelja i povećati njegovu održivu razinu profitabilnosti, uz istovremeno smanjivanje rizika poslovanja. Sukladno tome, mirovinska društva aktivno potiču prelazak izdavatelja u viši segment uređenog tržišta Zagrebačke burze (iz redovitog na službeno ili vodeće tržište), čime se povećava transparentnost poslovanja i standard korporativnog upravljanja.

Izmjenama zakona koje su stupile na snagu 1. siječnja 2019. godine, nastavljena je daljnja liberalizacija ulaganja u infrastrukturne projekte. Ulaganja u prenosive dužničke ili prenosive vlasničke vrijednosne papire koji služe za financiranje ili sekuritizaciju infrastrukturnih projekata na području Republike Hrvatske prepoznata su kao zasebna klasa imovine. Takvi projekti, uz obvezu uvrštenja na uređeno tržište, moraju imati dugoročne, stabilne i predvidljive novčane tokove, kako bi odgovarali ročnosti obveza mirovinskog fonda.

Nažalost, niti tijekom 2020. godine OMF-ovi nisu bili u mogućnosti iskoristiti takvu zakonsku mogućnost, s obzirom da niti jedan projekt nije došao do faze u kojoj bi pojedino mirovinsko društvo moglo tražiti odobrenje od Vlade Republike Hrvatske da klasificira izdavatelja tih vrijednosnih papira kao namjenskog izdavatelja u financiranje ili sekuritizaciju infrastrukturnih projekata. S obzirom na trendove na svjetskim finansijskim tržištima, gdje se upravo u tom segmentu mirovinski fondovi pojavljuju kao najznačajniji ulagači, te potrebe Republike Hrvatske u području refinanciranja finansijskih obveza infrastrukturnih projekata, smatramo da upravo domaći OMF-ovi mogu značajno doprinijeti razvoju te klase imovine. To vrijedi pogotovo za slučajeve kada bi to rezultiralo smanjenjem javnog duga Republike Hrvatske, što bi imalo značajne pozitivne posljedice prema smanjenju percepcije državnog rizika, odnosno manjim troškovima zaduženja.

U nedostatku većih infrastrukturnih projekata, određenih aktivnosti kod alternativnih klasa imovine bilo je u segmentu ulaganja u takozvane private equity fondove. OMF-ovi su time praktički pokrili cijeli spektar dozvoljenih ulaganja, koji pored daljnje diversifikacije ulaganja i potencijalno većih povrata u budućnosti, omogućava i manjim tvrtkama pristup dugoročnom kapitalu. Time se osigurava stabilno okruženje za njihov daljnji rast i razvoj na lokalnom tržištu.

7. Izmjena zakonske regulative

Nastavno na 2019. godinu u kojoj su mirovinska društva posredstvom Udruge društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava (UMFO) davala komentare Hanfi na izmjene i dopune podzakonskih akata koji se odnose na poslovanje mirovinskih društava i OMF-ova pod njihovim upravljanjem, početkom 2020. godine isti su stupili na snagu. Navedeni pravilnici doneseni su u skladu s reformom mirovinskog sustava prema izmjenama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima (NN 115/18), a u svrhu provođenja što kvalitetnijeg i boljeg nadzora. Predmetne izmjene pravilnika stupile su na snagu dana 11.01.2020. godine te je mirovinskim društvima postavljen rok od šest mjeseci za usklađenje.

Izmjene su se odnosile na Pravilnik o godišnjim, tromjesečnim i drugim izvještajima obveznog mirovinskog fonda (NN 02/20), Pravilnik o promidžbi, informativnom prospektu i ostalim informacijama za članove obveznih mirovinskih fondova (NN 02/20), Pravilnik o dozvoljenim ulaganjima i dodatnim ograničenjima ulaganja obveznog mirovinskog fonda (NN 02/20, 15/20), Pravilnik o organizacijskim zahtjevima za mirovinsko društvo za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima (NN 02/20), Pravilnik o promidžbi, informativnom prospektu i ostalim informacijama za članove obveznim mirovinskih fondova (NN 02/20), Pravilnik o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i vrijednosti obračunske jedinice obveznog mirovinskog fonda (NN 02/20) te Pravilnik o odobrenju osnivanja i statuta obveznog mirovinskog fonda (NN 02/20).

Između ostalog, izmjenama se povećala razina transparentnosti ulaganja OMF-ova putem objava na web stranicama mirovinskih društava, pojačani su zahtjevi za upravljanje rizicima i to posebno u dijelu koji se odnosi na upravljanje rizicima likvidnosti te izradu dodatnih scenarija za stresne okolnosti i izvještavanje Hanfe o istima, uspostavljeno je izvještavanje Hanfe o valutnim izloženostima OMF-ova, uspostavljena je obveza praćenja i izvještavanja o prinosu ostvarenom ulaganjem u prenosive vlasničke vrijednosne papire s prinosom referentne vrijednosti, revidirani su propisi koji određuju uvjete ulaganja u financijske izvedenice, propisani su dodatni postupci za poslove sukladnosti vezani uz prepoznavanje sukoba interesa te je uspostavljena godišnja obveza izvještavanja Hanfe o pritužbama članova.

U svibnju 2020. godine donijete su nove izmjene i dopune Zakona o obveznim mirovinskim fondovima (NN 58/20). Iste izmjene donijete su kako bi se osiguralo pravovremeno postupanje Hanfe u slučaju nastupanja posebnih okolnosti, a koje podrazumijevaju događaj ili određeno stanje koje se nije moglo predvidjeti i na koje se nije moglo utjecati, a koje ugrožava život i zdravlje građana, imovinu veće vrijednosti, znatno narušava okoliš, narušava gospodarsku aktivnost ili uzrokuje znatnu gospodarsku štetu. U posebnim okolnostima koje trenutno postoje u Republici Hrvatskoj do kojih je došlo uslijed pojave pandemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 nastoji se zaštiti život i zdravlje ljudi te smanjiti šteta nastala građanima i šteta u gospodarskom poslovanju.

Istim izmjenama proširuje se spektar dozvoljenih ulaganja OMF-ova i na depozite kod Hrvatske narodne banke i Europske središnje banke. Također je proširena mogućnost OMF-ovima za pozajmljivanje novčanih sredstava od trećih osoba u ukupnom iznosu do 5% neto vrijednosti imovine fonda, pa sada postoje dvije kategorije takvih slučajeva: kada mirovinski fond pozajmljuje novčana sredstva putem repo poslova, transakcija prodaje i ponovne kupnje te programa kreditiranja koje organizira i provodi Hrvatska narodna banka ili Europska središnja banka, a tada rok može biti duži – i to do pet godina te onda kada mirovinski fond pozajmljuje novčana sredstva od trećih osoba putem repo poslova i transakcija prodaje i ponovne kupnje, s time da je tada rok kraći – maksimalno tri mjeseca.

Ovim izmjenama propisano je da se Hanfi daje ovlast da svojom odlukom poveća limit OMF-ovima za pozajmljivanje novčanih sredstava od trećih osoba. Takvu odluku Hanfa može donijeti samo kao iznimku od navedenog pravila, a njome Hanfa može povećati limit 2 do 15% neto vrijednosti imovine OMF-a, pritom vodeći računa o razmjernosti i potrebi svake konkretnе situacije i svih uključenih sudionika. Nadalje, daje se ovlast Hanfi za donošenje odluke kojom se privremeno dozvoljavaju prekoračenja ograničenja ulaganja imovine OMF-ova koja su propisana odredbama članaka 125. do 134. Zakona.

U lipnju 2020. godine Hanfa je donijela smjernice mirovinskim društvima za osnaživanje finansijske pismenosti građana Republike Hrvatske s namjerom pojašnjenja članka 59. točke 22. Zakona te unaprjeđenja poslovanja mirovinskih društava i poboljšanja informiranja članova OMF-ova. Cilj navedenih smjernica je unaprjeđenje, razvoj i ujednačavanje postojećih postupanja i poslovne prakse mirovinskih društava vezanih uz informiranje i finansijsko opismenjavanje postojećih i budućih članova OMF-ova, odnosno šire javnosti, a vezano uz individualnu kapitaliziranu štednju. Ujedno, cilj je i osiguravanje veće javne prisutnosti i prepoznatljivosti mirovinskih društava i mirovinskih fondova te pojmove vezanih uz njihovo poslovanje, a što je nužno za učinkovito osnaživanje finansijske pismenosti.

U skladu s predmetnim smjernicama mirovinska društva su producirala svoje strategije provođenja aktivnosti usmjerenih na osnaživanje finansijske pismenosti u skladu s kojima su tijekom 2020. godine provodile edukativne aktivnosti usmjerene ka osnaživanju finansijskog opismenjava o pojmovima vezanim uz njihovo poslovanje te o drugim temama povezanim s tržištem kapitala.

8. Projekti finansijske pismenosti

Finansijsko obrazovanje postaje sve potrebnije kako bi građani mogli odgovorno planirati potrošnju i štednju. Veća finansijska pismenost od koristi je i korisnicima i pružateljima finansijskih usluga. Važan aspekt finansijske pismenosti je finansijska pismenost o mirovinskoj štednji. Danas je životni vijek dulji, a demografske promjene u svim europskim zemljama mijenjaju stare paradigme. Zato je važno na vrijeme početi planirati kvalitetan život u trećoj životnoj dobi.

UMFO već četiri godine kontinuirano radi na unaprjeđenju finansijske pismenosti s posebnim naglaskom na mirovinski aspekt finansijske pismenosti. U projektima u kojima UMFO sudjeluje i koje je kreirao teži jedinstvenom pozicioniranju i promišljanju izvan uobičajenih okvira. Finansijska pismenost je sve prisutnija u projektima i medijskim natpisima s obzirom na zakonsku obvezu finansijskih institucija da rade na njezinom osnaživanju.

UMFO, koji svoje projekte komunicira pod brandom „mirovinski fondovi“, želi zadržati lidersku poziciju te se pozicionirati kao industrija koja brine o dobrobiti svojih članova, kontinuirano radi na dijeljenju informacija i unaprjeđenju finansijske pismenosti. Mirovinska industrija je prva krenula s projektima finansijske pismenosti. Cilj UMFO-a je pomicati granice u komuniciranju navedenih tema, biti komunikacijski i tehnološki inovativan, ali se svojim pristupom pozicionirati i putem premium sadržaja u odnosu na konkurenčiju.

UMFO je temeljem Nacionalnog strateškog okvira finansijske pismenosti za razdoblje 2021. - 2026. definirao specifične ciljne skupine za promicanje finansijske pismenosti o mirovinskoj štednji. Ciljne skupine kojima se UMFO obraća u svojim projektima su:

- djeca i mladi (generacija Z), tj. učenici osnovnih škola te mladi u segmentu 18+,
- odrasli mlađe dobi (generacija Y),
- osobe radne dobi,
- stručna javnost i mediji.

Obzirom da su ciljne skupine široko postavljene, UMFO se pojedinim skupinama obraća kanalima koji su specifični za tu ciljnu skupinu te kroz posebno kreirane projekte. Tijekom 2020. godine UMFO je realizirao ukupno devet projekata i tako osigurao kontinuiranu prisutnost u javnom prostoru. Realizirani su ovdje pobrojani projekti:

- Mala akademija financija (MAFIN) - projekt namijenjen učenicima osnovnih škola od 5. do 8. razreda. Projekt je realiziran u suradnji s Ministarstvom znanosti, Agencijom za odgoj i obrazovanje, Ekonomskim fakultetom te medijskim partnerom Večernjim listom.
- Crno na bijelo – tematske emisije na radiju poslovniFM namijenjene radno sposobnoj populaciji.
- Moja mirovina – projekt na digitalnom portalu kao i tiskovinama 24 sata i 24 express. Objavljeno je 28 članaka, 3 videa, 3 infografike i 2 priloga koja su distribuirana kroz dnevne novine 24 sata. Ostvareno je 945.396 pregleda sadržaja, prosječan broj čitanja po članku je 27.011, a prosječno vrijeme zadržavanja je 2 minute. Ukoliko bi zbrojili sva zadržavanja na svim člancima, građani su svi zajedno proveli 3.5 godine čitajući tekstove namijenjene jačanju finansijske pismenosti o mirovinskoj štednji.
- Put do bezbrižne mirovine – projekt realiziran u suradnji sa Slobodnom Dalmacijom gdje su na relevantan, činjeničan i zanimljiv način u serijalu tekstova obrađene teme iz područja mirovinskog sustava koje su specifične za područje Dalmacije (turizam, pomorci, ulaganja u dalmatinsku regiju i sl.).
- FiBRA – projekt namijenjen stručnoj, akademskoj zajednici i predstavnicima medija. Na stručan, relevantan i angažiran način otvarane su aktualne teme, govorilo se o trendovima te su se u dijalogu sa svim sudionicima iznosili komentar, promišljanja i prijedlozi. Napravljen je video zapis na temu uvođenje eura.
- Konferencije – realizirane su dvije konferencije u suradnji s HANZA media: „Tržište kapitala nakon korona krize - prilika za kompanije i investitore“, koja je realizirana u prosincu 2020. godine te on-line panel raspravu „Izazovi tržišta kapitala u razdoblju nakon Covida-19“ koja je realizirana u svibnju 2020. godine.
- Konferencija „Izazov promjene“ – deveta zajednička konferencija Zagrebačke burze i fondovske industrije.
- Mrežna stranica mirovinskifondovi.hr – pokrenuta je nova mrežna stranica koja je dizajnom i sadržajem usmjerena na potrebe korisnika. Stranica je u razdoblju od 1. srpnja 2020. kada je pokrenuta pa do kraja 2020. godine ostvarila 38.704 posjeta.
- Think Fin: Financije za svakoga – kreiran je prvi chatbot mirovinskih fondova – Gospodin Fin. On je virtualni finansijski pomoćnik koji na jednostavan i zanimljiv način govori o kompleksnim finansijskim pojmovima i otkriva korisne informacije o II. i III. stupu mirovinskog osiguranja. Naši građani razmijenili su ukupno 80.450 poruka s Gospodinom Finom putem Viber chatbota i u projektu su se zadržali oko 24 minute u razgovoru s njim. Ostvareno je ukupno 802.834 impresija display kampanje i 446.968 pregleda on-line native članaka o mirovinskim fondovima.

9. Očekivane mirovine i budućnost mirovinske reforme

Mirovinska reforma u Republici Hrvatskoj provedena prije dvadeset godina prvenstveno je imala za cilj stabiliziranje mirovinskog sustava i stvaranje temelja za dugoročni i održivi mirovinski sustav koji će odgovoriti na sva nepovoljna kretanja koja na njega imaju utjecaj. Izrazito nepovoljna demografska kretanja sa sve većim brojem umirovljenika, sve manjim brojem radno aktivnog stanovništva i nemogućnosti proračunskog financiranja budućih mirovina bili su razlog uvođenja kapitaliziranog mirovinskog sustava u kojem će osobna imovina u OMF-ovima, koji čine osnovu II. stupa, predstavljati osnovicu za isplatu mirovina budućih umirovljenika.

Dodatno, akumuliranje štednje u II. stupu imalo je za cilj i smanjivanje mirovinskih izdataka koji se financiraju iz uplate doprinosa i proračuna, povećanje odgovornosti pojedinca za svoju socijalnu sigurnost u starosti i stimuliranje duljeg ostanka u svijetu rada. Naime, mirovina iz II. stupa izravno ovisi o visini kapitaliziranih doprinosa i očekivanom trajanju života, čime se kombinirani mirovinski sustav prilagođava demografskim promjenama. Posljedično, kombinirani mirovinski sustav temeljen na tri stupa omogućava dugoročno višu razinu mirovina uz nižu stopu doprinosa.

Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima iz 2014. godine, definirana su tri OMF-a različitih kategorija, tj. različitih strategija ulaganja: A, B i C. Radi se, naime, o modelu cjeloživotnog ulaganja imovine OMF-ova na način da je svakoj dobroj kategoriji članova OMF-ova ponuđena primjerena strategija ulaganja koja u konačnici osigurava optimalno upravljanje imovinom, kako članova koji su na početku štednje za mirovinu, tako i onih članova koji su pri kraju svoje štednje i odlasku u mirovinu.

Time se hrvatski mirovinski sustav ubraja u naprednije mirovinske sustave, koji osim tri stupa koji će biti izvor budućih mirovina i unutar II. stupa članovima omogućava da izborom portfelja aktivno utječu na visinu svoje mirovinske štednje kao što je to već omogućeno putem III. stupa koji je dobrovoljan.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, kojeg je Sabor Republike Hrvatske usvojio u prosincu 2018., donio je značajnu novost vezanu uz kombinirane mirovine iz I. i II. stupa. Naime, prijašnjim zakonskim rješenjem osiguranici koji su u mirovinu odlazili iz kombiniranog sustava nisu imali pravo na dodatak na mirovinu iz I. stupa. Novim zakonskim rješenjem pravo na dodatak na mirovine imaju i osiguranici koji će mirovinu primati iz kombiniranog sustava (I. i II. stupa). Dodatno, prilikom podnošenja zahtjeva za starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu omogućen je istup iz obveznog mirovinskog osiguranja individualne kapitalizirane štednje (II. stupa) i osiguranicima koji su obvezno bili osigurani u oba mirovinska stupa, a na dan 1. siječnja 2002. su bili mlađi od 40 godina.

Ako osiguranik izabere ostanak u II. stupu onda se uz priznanje prava na osnovnu mirovinu određuje i mirovina iz II. stupa prema programu mirovinskog osiguravajućeg društva (MOD), a sredstva s osobnog računa prenose se u MOD s kojim sklapa ugovor o mirovini. Osiguranici koji biraju ostanak u II. stupu mogu podići 15% sredstava s osobnog računa u MOD-u na temelju ugovora o mirovini, a ista se mogu isplatiti samo korisnicima starosne i prijevremene starosne mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju. Dodatno, isplata se može ugovoriti samo ako je osnovna starosna, odnosno prijevremena starosna mirovina, veća od najniže mirovine prema Zakonu o mirovinskom osiguranju uvećana za 15%. Ove promjene u sustavu izjednačile su u pravima članove OMF-ova s osiguranicima koji

su bili članovi samo I. stupa. Po odlasku u mirovinu članovi OMF-ova mogu birati model koji je za njih u tom trenutku povoljniji.

9.1. Ostvarivanje prava na starosnu/prijevremenu starosnu mirovinu iz II. stupa od 1. siječnja do 31. prosinca 2020. godine²

Kako bi član OMF-a mogao odabrati povoljniju mirovinu, REGOS putem mrežnog servisa prikuplja informativne izračune mirovina od Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) i mirovinskog osiguravajućeg društva (MOD) i dostavlja ih na kućnu adresu člana fonda. U 2020. godini REGOS je dostavio informativne izračune mirovina na kućne adrese za 8.636 buduća korisnika mirovine. Osobnu izjavu o izboru mirovine u 2020. godini dalo je ukupno 8.399 osiguranika, od čega je 5.304 osiguranika (63,15%) odabralo mirovinu samo iz I. stupa, a 3.095 osiguranika (36,85%) odabralo je mirovinu iz I. i II. stupa.

Po izboru MOD-a, REGOS zatvara osobni račun i ukupno kapitalizirana sredstva s osobnog računa člana fonda doznačava odabranom MOD-u. Tijekom 2020. godine REGOS je zatvorio 2.970 osobnih računa te doznačio u MOD 675.621.190,82 kune. Izmjenama Zakona uvedena je mogućnost jednokratne novčane isplate od 15% u bruto iznosu od ukupno kapitaliziranih sredstava doznačenih MOD-u, ako je osnovna mirovina iz mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti veća za 15% od najniže mirovine iz I. stupa prema Zakonu o mirovinskom osiguranju. U 2020. godini ukupno je obrađeno 4.103 ugovora za starosnu/prijevremenu starosnu mirovinu, a jednokratnu isplatu primilo je 3.363 korisnika (81,96%) u ukupnom iznosu 125.911.055,02 kune.

Pri svakoj isplati mirovine, kao i pri jednokratnoj isplati 15% od ukupno kapitaliziranih sredstava doznačenih MOD-u, mirovinsko osiguravajuće društvo obračunava i uplaćuje porez na dohodak i pritez porezu na dohodak sukladno Zakonu o porezu na dohodak te korisniku mirovine isplaćuje neto iznos. Stope poreza za umirovljenike umanjene su za 50% i iznose 12% i 18%, ovisno o poreznim razredima. Temeljem konačnog obračuna poreza na dohodak kojeg obračunava Porezna uprava, korisnik mirovine može imati obvezu za uplatu poreza ili povrat više plaćenog poreza na dohodak, ovisno o ostvarenim primitcima i korištenim osobnim odbicima u toj godini.

Iz navedenih podataka je vidljivo da je kombiniranu mirovinu iz oba stupa u 2020. godini odabralo 36,85% osiguranika, dok se prije 2019. godine najveći broj osiguranika vraćao u I. stup zbog dodatka od 27% na mirovinu samo iz I. stupa. Do promjene trenda je došlo jer od 1. siječnja 2019. godine osiguranicima koji odaberu mirovinu iz oba stupa, na mirovinu iz I. stupa određuje se dodatak na mirovinu od 27% za mirovinski staž ostvaren do 31. prosinca 2001. godine, a na dio mirovine iz I. stupa koja im pripada za mirovinski staž od uvođenja II. stupa, tj. od 1. siječnja 2002. godine određuje se

² Izvor: REGOS, Ostvarivanje prava na starosnu/prijevremenu starosnu mirovinu iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje (II. stup) od 01.01. do 31.12.2020. godine uz statističke pokazatelje

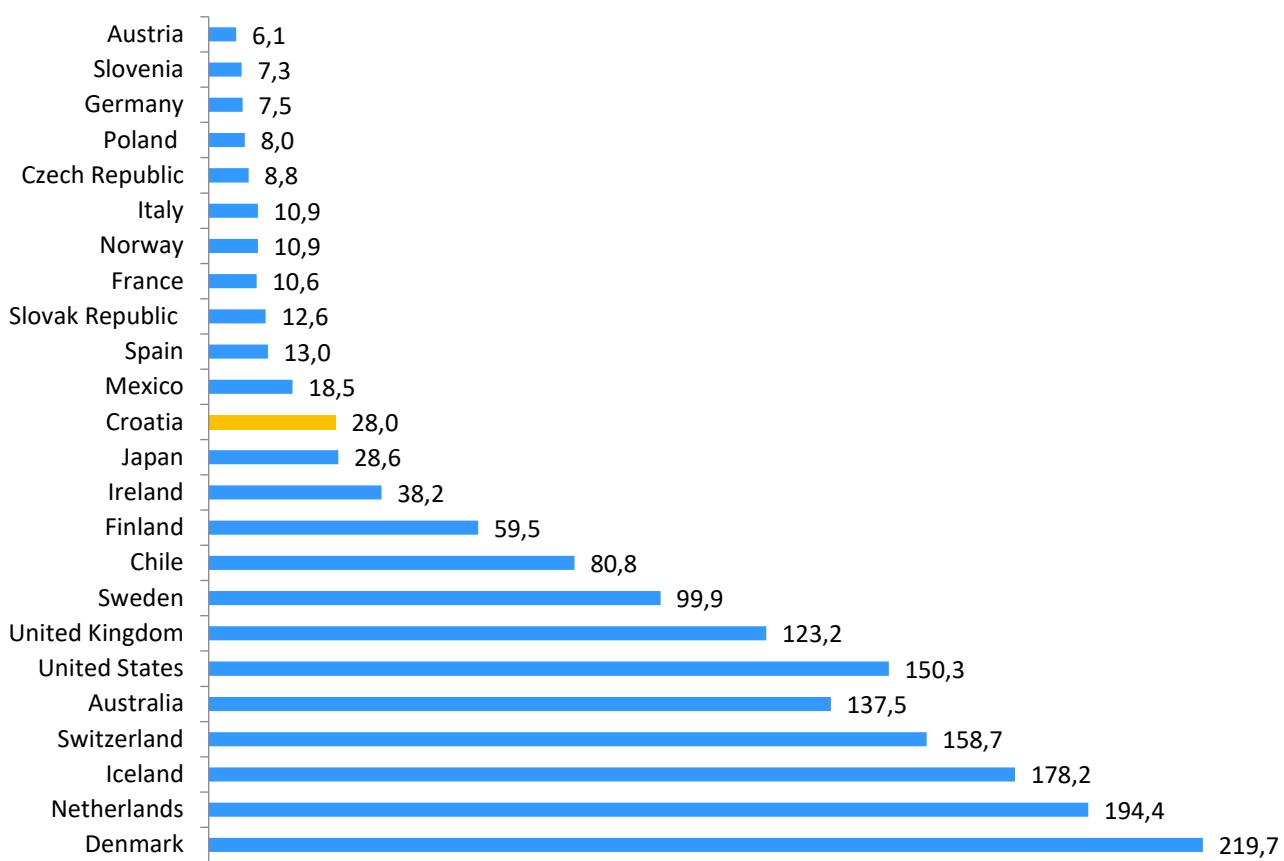
dodatak od 20,25%. Osnovnu mirovinu s dodatkom od 27% i 20,25% isplaćuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

Uvođenjem dodatka i na kombiniranu mirovinu, osigurana je primjerenija razina mirovina iz oba stupa. Odabiru kombinirane mirovine pridonijela je i mogućnost ostvarivanja prava na jednokratnu isplatu 15% bruto iznosa sredstava doznačenih MOD- u. Promatrajući trenutne pokazatelje, u budućnosti se može očekivati sve veći udio mirovina iz oba stupa u odnosu na mirovine samo iz I. stupa jer će iznosi sredstava na osobnim računima biti veći.

9.2. Učinci reforme mirovinskog sustava

Udio imovine mirovinskih fondova u veličini nacionalne ekonomije, mjereno udjelom u BDP-u, predstavlja ključni indikator značaja pojedinog mirovinskog sustava. Na slici 11. dan je usporedni prikaz udjela imovine mirovinskih fondova u BDP-u sa zemljama OECD-a za 2019. godinu za koju imamo usporedive podatke.

Slika 11: Udio imovine mirovinskih fondova u BDP-u pojedinih država u 2019. godini

Izvor: OECD Pension Markets in Focus 2020

Ukupna imovina pod upravljanjem OMF-ova u Republici Hrvatskoj na kraju 2019. godine iznosila je preko 112 milijardi kuna što je iznosilo 28% udjela u BDP-u, čime je premašen minimum od 20% kojim se po definiciji OECD-a neki mirovinski sustav određene zemlje svrstava u zrele mirovinske sustave. Dodatno, gledajući od 2009. godine, Hrvatska je među tri vodeće zemlje po rastu udjela imovine mirovinskog sustava u BDP-u.

9.1 Dugoročne projekcije održivosti mirovinskog sustava u Republici Hrvatskoj

Mirovinski sustavi u svijetu, pa tako i u Republici Hrvatskoj, predmet su rasprava i propitivanja dugoročne održivosti i smjera kretanja u budućnosti. Globalna demografska kretanja u kojima stanovništvo stari i pogoršava se omjer radno aktivnog stanovništva i umirovljenika te sve veća izdvajanja za isplate mirovina, predstavljaju izazov i za razvijene zemlje koje preispituju postojeće modele.

Analizirajući dugoročnu održivost mirovinskog sustava međugeneracijske solidarnosti u Hrvatskoj na temelju demografskih i makroekonomskih projekcija u okviru znanstvenog skupa „Održivost javnih financija na putu u monetarnu uniju“³, autori su napravili dugoročnu projekciju kretanja prihoda i rashoda po osnovi doprinosa za mirovine i utjecaj na fiskalnu sliku Hrvatske i osiguravanje dugoročne održivosti javnog duga. Autori rada razvili su vlastiti model kalibriran na ostvarene pokazatelje iz 2016. godine u kojem će se projicirati održivost javnih financija u temeljnog scenariju na dugi rok, sve do 2070. godine. Također su korištene projekcije trendova ekonomskih i demografskih pokazatelja za sve zemlje članice EU iz Ageing Report-a (European Commission, 2017, 2018a, 2018b, 2018c).

Po tim pokazateljima, ukupna populacija stanovnika na razini cijelog EU-a od 2016. do 2070. blago će rasti (za 1,8%). Međutim, brojne zemlje članice očekuju zapravo smanjivanje broja stanovnika u odnosu na 2016. godinu, a među najznačajnijima kao što su Litva, Bugarska, Latvija i Grčka, tu je i Hrvatska koja očekuje smanjivanje broja stanovnika s 4,2 milijuna u 2016., na 3,4 milijuna u 2070. godini što je pad od čak 18,6%.

Apsolutno sve zemlje EU-a očekuju produljivanje životnog vijeka, prosječno 7,8 godina za muškarce i 6,6 godina za žene. Tako bi prosječan građanin EU-a u 2070. godini živio do 86 godina, a prosječna građanka do 90 godina. U Hrvatskoj je prosječan životni vijek nešto kraći od prosjeka EU-a, a u razdoblju od 2016. do 2070. godine očekuje se da će rasti sa 75 na 84 godine za muškarce i sa 81 na 89 godina za žene.

Ti bi trendovi očekivano trebali dovesti do starenja stanovništva. Udio osoba starijih od 65 godina u ukupnoj populaciji trebao bi na razini EU-a rasti sa 19,3% u 2016. godini na 28,8% u 2070. godini. Sličan trend je vidljiv u svim zemljama EU, a u Hrvatskoj se očekuje rast udjela osoba starijih od 65 godina u ukupnoj populaciji sa 19,4% u 2016. na 31,2% u 2070. godini. Ti trendovi predstavljaju značajan izazov za održivost mirovinskih sustava diljem članica EU-a, pa je većina zemalja članica provela, djelomično provela ili najavila produljenje radnoga vijeka.

³ Znanstveni skup „Održivost javnih financija na putu u monetarnu uniju“, Zagreb, 13.03.2020. godine, „Analiza dugoročne održivosti sustava međugeneracijske solidarnosti“, prof. dr. sc. Anto Bajo, Vanessa Keranović i prof. dr. sc. Hrvoje Šimović

Produljivanje radnog vijeka u razdoblju do 2070. očekivano će rezultirati sve kasnjim odlaskom u mirovinu. Tako će prosječni građanin EU-a 2070. godine raditi do nepunih 66 godina, što je otprilike 2 godine duže od trenutačnog prosjeka za umirovljenje. Prosječni Hrvat bi već nakon 2040. godine pa nadalje trebao raditi do nepune 64 godine, što je otprilike 2 i pol godine duže od trenutačnog prosjeka za umirovljenje.

Nadalje, analizirana je stopa participacije koja pokazuje udio radnog stanovništva u ukupnoj populaciji (dobna skupina 20-74 godine). U 2016. godini je stopa participacije radne snage u Hrvatskoj sa 60,7% bila bitno niža od stope participacije u zemljama EU gdje je iznosila 67,8%. Do 2070. godine trendovi pokazuju povećanje stopa participacije u Hrvatskoj i zemljama EU-a, međutim Hrvatska i dalje ostaje bitno ispod prosjeka EU-a sa stopom participacije od 63,6% u odnosu na 70,2%.

Stopa ovisnosti starijeg stanovništva definira se kao udio osoba u dobi 65 i više godina u odnosu na stanovništvo u radnoj dobi (15-64 godine) i svojevrstan je pokazatelj starosti stanovništva. U razdoblju od 2016. do 2070. godine stopa ovisnosti zapanjujuće raste i u Hrvatskoj, sa 29,3% u 2016. na 56,2% u 2070., dok u članicama EU-a sa 27,2% u 2016. raste na 54,7% u 2070. godini. Trošak mirovinskog sustava za javni proračun je u 2016. godini bio na razini 10,6% BDP-a, a prosjek EU je bio 11,2% BDP-a.

U razdoblju do 2070., prema nalazima Ageing reporta, očekuje se kontinuirano smanjivanje tereta mirovinskog sustava na javni proračun Hrvatske te bi u 2070. trošak mirovina koji se financira iz hrvatskog proračuna trebao biti na razini od 6,8% BDP-a. Na razini svih zemalja članica EU-a trend kretanja troška mirovinskog sustava relativno je stabilan te bi u 2070. izdvajanja za mirovinsko osiguranje iz javnih proračuna članica EU-a trebala iznositi 11% BDP-a. Kada se pogleda po zemljama članicama EU-a, izdvajanja iz državnih proračuna zemalja članica za mirovinsko osiguranje bitno se razlikuju. Hrvatska je sa izdvajanjima od 10,6% BDP-a u 2016. u zlatnoj sredini, a projekcija za 2070. godinu u kojoj se očekuje izdvajanje od 6,8% BDP-a stavlja Hrvatsku u zemlje s očekivanim najnižim javnim izdvajanjima za mirovinsko osiguranje.

Nadalje, u radu su se analizirali i prihodi i rashodi proračuna vezani uz mirovinsko osiguranje i napravljena je analiza neto troška mirovinskih sustava. Prema ovim procjenama i projekcijama, teret mirovinskog sustava u Hrvatskoj za državni proračun blago će se smanjivati, ponajviše zbog postupnog rasterećenja rashodne strane proračuna u dijelu izdvajanja za mirovinsko osiguranje. Takav razvoj pozitivno će utjecati na fiskalnu sliku Hrvatske te na osiguravanje dugoročne održivosti javnog duga, što je izrazito važno s obzirom na to da hrvatski javni dug premašuje granicu od 60% propisanu kriterijima iz Maastrichta te bi u budućnosti trebalo težiti njegovom smanjivanju u odnosu na bruto domaći proizvod.

Zaključno u navedenom radu, navedeno je da će se prema procjenama i projekcijama teret postojećeg mirovinskog sustava u Hrvatskoj za državni proračun blago smanjivati sa 4,5% u 2016. na 1,6% do 2050. godine, najviše radi rasterećenja rashodne strane proračuna u dijelu izdvajanja za mirovinsko osiguranje radi postupnog prelaska isplate mirovina iz jednostupnog u dvostupni sustav, strožih pravila na prijevremeno umirovljenje, produljenje radnog vijeka i nekih drugih okolnosti u ostvarenju prava na mirovinu.

Da je hrvatski mirovinski sustav održiv s fiskalnog stajališta, smatra i dr. Nesić koji kaže da isti u budućnosti ne bi trebao generirati pretjerane izdatke državnog proračuna. Dr. Nesić nadalje ističe da

su temeljni problem relativno niske mirovine, odnosno održivost sustava sa socijalnog stajališta te smatra da u promišljanjima budućih promjena u mirovinskom sustavu treba prvenstveno tražiti prostor za povećanje mirovina pri čemu treba zadržati fiskalnu održivost sustava. Te su promjene moguće, kako kaže, ali uz podjelu „tereta“ reformi između samih građana i države te smatra da će građani, tj. radnici, trebati raditi nešto duže nego odu u mirovinu, a možda će morati izdvajati i veći postotak iz svojih plaća za mirovinsko osiguranje. Nadalje, dr. Nesić smatra da je država dužna urediti sustav tako da pronađe ravnotežu između načela solidarnosti i načela uzajamnosti. Dodaje kako načelo solidarnosti upućuje na osiguranje većih mirovina socijalno ugroženim starijim osobama i osobama s gubitkom radne sposobnosti nego bi to bilo temeljem uplata doprinosa, dok načelo uzajamnosti zahtijeva da oni koji su više uplaćivali u mirovinski sustav ostvare i više mirovine.

Dr. Nesić nadalje zaključuje da, iako postoje određene dvojbe, većina stručnjaka ipak smatra da se mirovinski sustav koji kombinira javni sustav međugeneracijske solidarnosti, tj. I. stup s individualnom kapitaliziranim mirovinskim štednjom te II. i III. stupom, može bolje nositi s demografskim problemima od sustava koji je baziran isključivo na I. stupu. Zaključuje da je sadašnji obvezni mirovinski sustav, postavljen na dva stupa, u Hrvatskoj u suštini dobro postavljen i da nema potrebe za njegovim radikalnim mijenjanjem, ali ima potrebe i mogućnosti da se on dorađuje i bolje regulira s ciljem osiguranja viših mirovina.